

TRIBUNA

ABONAMENTUL

Anual . . . 28 Cor.
 Semestrial . . . 14
 Trimestrial . . . 2-40

Mod de Duminică
 Anual . . . 5 Cor.
 Pentru România și
 America . . . 10 Cor.

Abonament pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 un an 40 franci.

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Dealul Ferenoz-utca 20.
 INSERȚIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Multămite publice și Loc de-
 schis costă fiecare șir 20 fl.
 Manuscrise nu se inu-
 polază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Anul XIV.

NUMĂR POPORAL

Nr. 29

Articolul d-lui Brote.

Dl Eugen Brote publică în »Telegraful român« un articol de fond despre tratatele și svonorile de împăcare. Trebuie să spunem că articolul dânsului ne-a adus surpriză. Expunerile d-sale sânt lipsite de credință și de logica limpede pe care au avut atâtea ori ocazie să o admirăm în articolele sale până acuma. Afirmatiunea dl Brote este că deputații naționali și comitetul partidului național s'ar fi făcut vinovați de duplicitate în tratativele cu guvernul. În discuțiile ce au avut cu domnul Brote deputații naționali ar fi declarat în mod confidențial că sânt ori când dispuși să renunțe la punctul întâi din programul național, formulând autonomia Ardealului, și mult chiar că »în realitate acest punct nu li considerat ca șters«. Dar, spune dl Brote, »când a fost vorba să susțină și să publice ceea ce au afirmat înaintea marelui, curajul i-a părăsit«.

Dl Brote încheie apoi astfel: »Se temem că vor dobândi ei titlul de »trădători«? Sau nici n'au avut nici odată curajul a aduce peste tot o jertfă? Fie una sau alta, rezultatul rămâne acelaș: comitetul a fost dovedit neîndoiț, că încât reprezintă poporul român acesta n'ar avea buna credință pentru pace și o înțelegere cu Magyarul este cu neputință«. Apoi dl Brote face următoarele despre situația comitetului: »Păreră, că poporul român are dispoziție pentru pace, este cu toate acestea înșelătoare. Dacă se admite ca reală această opinie generală, atunci comitetul nu reprezintă decât vederile unui cerc restrâns al societății românești și aceste vederi sânt contrare adevărului«.

Încheie chiar de a intra în discuția adevărului afirmatiunii, trebuie să protestăm împotriva reiki credințe cu care domnul Brote prezintă lucrurile, făcându-i pe fruntașii partidului vinovați de duplicitate și de lipsă de sinceritate față cu guvernul, și vinovați de lipsă de curaj în fața publicului românesc, căruia nu i-ar îndrăzni să-i mărturisască renunțarea la autonomia Ardea-

lului am fost față la discuțiile dintre guvern și fruntașii noștri și nici nu sântem vinovați asupra lor în mod amănunțit. Însă a cunoaște cu toate astea înșelările și felul de a privi lucrurile al fruntașilor și în baza asta îndrăznim să afirmăm că spusele d-lui Brote sânt o interjecție tendențioasă și răuvoitoare.

După felul cum prezintă dânsul lucrurile se pare că fruntașii nu au și n'au avut o părere sinceră a unui acord cinstit cu guvernul și că au căutat prin duplicitatea lor să zădărnicească »pacea«. În rea-

litate fruntașii ca și obștea românească au cea mai bună intenție de înțelegere cu guvernul. Dacă »pacea« cu toate astea nu s'a putut sălășlui între noi și unguri, cauza e tocmai pe partea ungurească. Câtă vreme un conte Tisza ne cere dizolvarea partidului național în schimbul unor concesi absolute problematice și incese, și câtă vreme dl Khuen prin declarațiile sale din cameră înzestreză părerile contelui Tisza cu clauza sa de aprobare deplină, nu poate fi învinuit partidul național că nu dorește pacea. Cei ce sânt împotriva păcii, cu toate asigurările lor șgomotoase de pace, sânt acei cari pun partidului național condiția de a face *harakiri*. În astfel de împrejurări toată acțiunea lor de împăcare e lipsită de sinceritate și urmărește scopul de a rățăci lumea. Atâta ipocrizie cinică numai în politica ungurească este cu puțință.

Dar d. Brote spune că comitetul național a fost de o duplicitate promițând să renunțe la autonomia Ardealului dar neavând curajul să o propuie partidului. Adevărul este că comitetul consideră punctul acesta al programului drept un *obiect de compensațiune* pe care este dispus să l părăsească, dar numai în schimbul unei *contra-valori* de preț egal cu acest punct. Dacă i se vor făgădui concesi însemnate pe alt teren, atunci pe cât știm partidul este dispus să sacrifice punctul acesta. D. Khuen va fi cerut însă fără îndoială părăsirea lui înainte de a intra în discuție, deci ca o jertfă fără răsplată, iar dacă discuțiile nu ar fi dus la un rezultat, guvernul tot ar fi rămas cu un câștig pozitiv: părăsirea autonomiei Ardealului din partea noastră. Cu alte cuvinte partidul național ar fi fost pur și simplu tras pe sfoară și dacă ar fi avut această cea mai elementară lipsă de prevedere politică de a se lăsa așa de lezne păcălit, de sigur d. Brote ar fi fost cel dintâi care să l dăscălească și să-i facă lecții de prevedere și precauțiune politică, făcând din fruntașii noștri niște simpli găgăuți cari se lăsau păcăliți de o șiretenie atât de simplă a guvernului.

Acum însă d. Brote îi acuză de duplicitate, deși știe și dânsul că nu poate fi vorba de duplicitate ci de cea mai elementară prevedere și chibzuință politică.

Atunci pentru ce fruntașii partidului nu au avut curajul să spuie pe față și lumii românești că sânt dispuși a părăsi autonomia? ne întrebă dl Brote. Răspundem pentru că, mulțămită îndărătniciei guvernului, lucrurile nici n'au intrat în faza în care să se poată vorbi de părăsirea acelu punct din programul nostru politic. Numai după ce guvernul ar fi făcut propuneri acceptabile fruntașii noștri ar fi ajuns în situația de a propune pe față părăsirea autonomiei. Guvernul nu a creiat nici măcar *premisele*

și *posibilitatea* acestei propuneri, căci nu a admis nici măcar o *conferință națională*, singură în drept de a hotărî schimbarea programului, mai mult chiar, guvernul nu vrea să recunoască nici măcar *existența* și *funcționarea* partidului național. Cum și unde era atunci să facă comitetul propunerea de a schimba programul? Într-o conferință clandestină pe care ar fi dizolvat-o imediat și ar fi închis pe membrii ei? Dl Brote știe bine lucrul acesta. Mai mult chiar, când guvernul nu a permis decât ținerea unei conferințe *electorale* și nu *naționale*, dânsul a venit în coloanele *Tribunii* să acuze, supt iscălitura unui »vechiu membru al partidului«, partidul că a făcut o greșală, primind să ție conferința *electorală* și recunoscând prin asta concepția guvernelor despre neexistența partidului.

Pentruce ridică însă d. Brote acuza duplicității contra partidului, când singur știe că nu poate fi vorba de duplicitate, ci cel mult de o simplă precauțiune dictată de cea mai elementară prevedere politică. Nu găsim decât un singur răspuns, oricât ar fi de dureros: d. Brote e de rea credință și servește aceleaș intenții ca și Mangra, Slavici și ceilalți dușmani ai partidului, el vrea să discrediteze comitetul național și să-l prezinte ca fiind izolat de poporul care dorește pacea, pe când fruntașii, »agitatorii« o împiedică în mod interesat spre a-și face treburile. Cu alte cuvinte d. Brote acuză partidul, întocmai ca cei din urmă gazetarișii jidani, ce ațâță în mod intenționat războiul dintre unguri și români și că învrăjbierea celor două popoare e un interes de existență pentru noi »agitatorii« și că »impăcarea« ar fi pentru noi o mare pierdere materială.

Câtă rea credință este în afirmațiile dânsului se dovedește și prin următoarea afirmație a sa: »Este peste putință ca să afirm că există buna voință pentru o înțelegere cu guvernul și în acelaș timp să prezinti pe aceia cari sprijinesc cu fapta afirmațiunea ta ca »trădători«, să te declari opoziționist înflăcărat și în acelaș timp să sprijinești pe sub mână alegerea unui deputat guvernamental; să te plângi în contra terorismului electoral nemai pomenit și să te prezinti în fața lumii cu un club de deputați naționaliști din cari trei din cinci au fost aleși cu aclamațiune, adică fără ca guvernul să fi susținut contracandidări«.

Una singură din aceste afirmări pare a fi îndreptățită: s'a susținut într'un singur loc, dacă nu ne înșelăm la Reghin sau aiurea, un candidat guvernamental. Aceasta însă pentru că românii fiind în minoritate, credeau să ajute măcar alegerea unui candidat *aderent al votului universal*, cum se declarase candidatul guvernului. A fost deci

un caz cu totul *izolat* pe care cu toate acestea nu-l aprobăm. Motivul acestei proceduri a fost însă nu *duplicitatea*, ci dimpotrivă o naivitate politică, căci a fost o naivitate a se da crezare declarațiilor aceluși candidat.

Celelalte afirmații ale dlui Brote sânt însă de o rea credință, S'au înfierat drept »trădători« oameni ca Mangra și Slavici căci ei nu au »sprijinit cu fapta« înțelegerea cu guvernul, ci au trecut pur și simplu în tabăra guvernului, *fără a mai aștepta rezultatul tratativelor*. Trecerea asta nu poate fi o »sprijinire« a acțiunii de împăcare, »sprijinire« pe care nimeni nu le-a cerut-o, ci o simplă dezertare. Dacă am ierta și scuza fapta lor, ar trebui să privim nepăsători, atunci ar fi avut dreptul să treacă toți membrii partidului în tabăra guvernamentală și atunci ar fi ajuns de mult faptul ca să se vorbească numai de »pace« ca toată armata noastră politică să găsească motiv de a o rupe la f. g. nebună spre teica guvernului. Unde i aici logica atât de puternică altă dată a dlui Brote ?

În sfârșit dl Brote atinge și nota cinismului spunând la urmă că deputații noștri s'au plâns de teroare electorală, deși trei din cei cinci membri români ai clubului au fost aleși fără contra candidați guvernamentali. E atâta rea credință în afirmația asta, încât ne vine greu să o discutăm chiar. După dl Brote deci teroarea și corupția electorală pe care o recunosc chiar și partidele ungurești, ba ziare guvernamentale ca *Az Ujság*, toată teroarea asta nu este decât o poveste scornită de deputații noștri. Pentru dânsul cele trei alegeri unanime sânt o dovadă *contra* corupției și falsificării alegerilor, dar căderea atâtor candidați prin mișelii enorme ca la Ighiu, Vinț, Ceh, Radna, Chișineu, Iosășel, Orăștie etc. etc. nu dovedește nimic *pentru* falsificarea alegerilor. Dacă din întâmplare ar fi fost ales un *singur* deputat dar acesta cu aclamațiune, atunci, după dl Brote, noi nu am avea motive de plângere și s'ar

dovedi că guvernul nu a făcut nici o greutate nici candidaților celorlalți ai partidului.

Dar să încheiem aceste considerații. Încheierea ce o atragem e o nouă durere pentru noi. Cine intervertește adevărul cu atâta rea credință și nu găsește decât acuze contra partidului și nici o acuză contra guvernului pentru căderea noastră și pentru nereușita »impăcării«, dovedește să s'a dat cu totul în partea potrivnică partidului și susține pe dușmani lui cu o argumentație sofistă și de rea credință.

Nu argumentele dlui Brote ne interesează pe noi, căci lipsa lor de temeinicie va fi evidentă pentru oricine îi citește articolul, ci altă concluzie: *dezertarea dlui Brote*.

Căci după un astfel de articol nu mai poate fi îndoială că d. Brote a părăsit partidul și s'a pus și el în slujba politicii mangriste. S'a »impăcat« și el fără a mai discuta și negocia cu guvernul. E un nou câștig pentru Mangra, fără a fi o pierdere deosebită pentru noi, afară de valoarea pur *personală* a dlui Brote. Ca și la d. Slavici nu argumentele au chemat convingerile și atitudinea sa politică, ci dimpotrivă atitudinea sa cea nouă cheamă argumentele. Iată pentru ce sânt atât de șubrede și lipsite de logică.

Părintele Mangra își mărește partidul cu membri din preoțimea trădătoare a Bihorului și cu membri din România. Față cu aceste sporuri îndoioase, partidul național, ființează și înfloarește mai departe.

Amnestie generală. Din Ischl se telegrafiază: *La 18 August se va publica un autograf regal priu care se acordă amnestie generală tuturor acuzațiilor și condamnărilor pentru delictive politice. Amnestierea aceasta se va face din prilejul aniversării a 80 de ani dela nașterea Maj. Sale.*

Vor fi amnestiați toți cei ce au fost condamnați pentru agitație împotriva naționalităților și a confesiunilor, pentru agitație

împotriva autorităților și alte delictive site pe calea presei. Cei cari acum pedeapsa, la 18 August vor fi puși decât în libertate. Celor cari nu s'au ceput încă pedeapsa li se va ierta pe în același timp se vor sista toate pe politice în curgere.

Țarul îl felicită pe monarhul nostru Petersburg se telegrafiază: Marele duce Mihailovici va merge în persoană la Viena, țarul a felicitat în numele Țarului pe Maj. S. rele duce Nicolae va aduce și o scrisoare găfă a Țarului.

Invățător »agitator«. Din Timișoara ni-se scrie: Comisiunea administrativă a comitatului Timișorii a ordonat ca disciplinară împotriva învățătorului Patrichie Rămneanțu din Cuștea, *desfășurarea o activitate agitatorică în școală atât în școală cât și în afara școlii...*

Vina bravului învățător e că ține mulțumirea românesc!

Autonomia catolică. »Waterland« a informat că proiectul de lege despre autonomia catolică, plănuț de guvernul de mai a suferit câteva modificări esențiale.

Ministrul de culte contele Zichy va cuprinsul lui episcopului Kohl, care îl va nica apoi primarului Vaszary.

Conferința episcopilor va discuta proiectul în Septembrie.

Proiectul va fi depus pe biroul de Octombrie.

Dizolvarea dietei croate. Din Viena se telegrafiază că decretul despre dizolvarea dietei a sosit banului Tomasić. Decretul se va publica în ședința de mâine. Alegerile vor avea loc în Octombrie.

Conflictul din Murăș Turda. Din Turda se telegrafiază că protonotariatul Balla Aladár a fost suspendat din subordinație. Cu câteva zile înainte a fost suspendat și vicșpanul.

Amintiri.

În vara anului 1884 mă aflam în vacanță în comuna mea natală și eram ocupat cu munca câmpului, că tatăl meu deși era preot de meserie, totuși era unul dintre cei mai harnici agricultori din împrejurimi. De altcum nu e lucru de mirare că mai toți preoții din Transilvania se ocupă serios cu agricultura, că altfel nu ar putea-o scoate la căpătâi, mai cu seamă că sfeștanile au scăzut la 20 și chiar la 10 bani și te scoală în puterea nopții să faci sfeștanie creștinului și să-l stropești cu apă molitvită (sfințită) și vitele ce le trimite la munte, la pășune. De aceea să nu vă prindă mirarea când veți întreba pe vre-un fiu de preot din Transilvania: ce este tatăl său, că în cele mai multe cazuri vi se va răspunde că tata este econom sau agricultor cu barbă, în loc de preot. Și nu greșește, că în zilele de lucru numai barba deosebește pe preotul transilvănean de țărani. Și să nu credeți că dacă preotul din Ardeal se ocupă de agricultură, își neglijează biserica. Nu — Doamne ferește, slujba bisericească și-o face par'că ar sta mitropolitul la spatele lui, dar și poporul o merită asta, că dela biserică numai o boală gravă îl poate reține.

Este bisericos poporul nostru din seamă afară și crede în cele sfinte minune mare, furturi și pricinile nu se prea întâmplă, că îi e frică popoului de molitva de blestem. Mi aduc aminte că un țaran dela noi având un proces, s'a căpuit de nițică cinste pentru avocatul lui, adică a cumpărat doi pești mari vii, pe cari l-a pus în

fântână până dimineața, când avea să-l ducă plocon avocatului.

Dar dimineața, fiind chiar ziua de sfântul Ilie, se duce omul meu cu noaptea-n cap să scoată peștii din fântână — da l'ai de unde nu s. l-a șterpellit cineva peste noapte și bietul creștin în loc de-a alerga la primărie, vine la tata și îl spune pățania.

Înainte de a se termina slujba bisericească, apare tata cu cartea în ușa altarului și invită pe popor să ingenuncheze, că este silit a cetii slujba de blestem. Abia pronunțase aceste cuvinte și un țaran se apropie și spune:

— »Nu mai cîți, părinte, că s'au găsit peștii!«
Au teamă țaranii de slujbă ca de foc dar în schimb și preoții sânt la culmea chemării.

La nunta unei surori de a mele, când era pe trecerea în toluș el, vine un țigan nu altcineva: să meargă tata să-i îngroape un copil născut mort.

Tata fiind bine dispus, ca la nunta, răspunde țiganului fără de a-și da seama că acum nu are timp, să mai aștepte. Și știți ce a replicat țiganul?

— »Nu face nimic, părinte, dacă nu aveți acum timp; o să aduc eu copilul aci și vă veți duce cu el la groapă când veți avea timp.

Ce mai putea face tata? A lăsat nuntași și s'a executat, ducându-se la țigan.

Dar să trecem la obiect, adică la tripla alianță. Cine a format tripla alianță?

Pe acel timp se află la noi ca scriitor celaria comunală un rigorosant în drept Drăghici, de fel din comuna vecină. El fusese pe vremuri cel mai bun student mul an de drept și începuse la universitate Pesta, dar din cauza alcoolului scăpase veni un fel de scriitor comunal și trăia din milă, că o zi lucra și trei bea — sic vollo — era deviza lui. Și când primarul de-l invita la cancelarie la lucru du-l: — Domnule, te așteaptă lucrările, cancelarie ce faci aci? Îl răspundea: — cet jovi, non licet bovi. Și nu se mișcă cărciumă decât atunci când avea poliț.

În comuna Rășinari de lângă Sibiu asemenea aplicat în cancelaria comunală profesor la liceul din Blaj, anume la fel cu Drăghici. Și prin jurul Blajului un anume Sâmboteanu, rigorosant în care ajunsese și el în categoria celorlalți.

Întâmplarea a adus cu sine că acceptanți să se întâlnească în vara anului comuna mea natală și salutul lor a fost sta este adevărată triplă alianță. Erau toți trei trel, pe timpul acela latina era principal în licee.

— »Tres faciunt collegium!« Se înțeleg și se sărută. Erau toți trei trel ca Drăghici nici una nici două le zice:

— Haideți să mergem la popa Mihail are vin la pivniță și este ospitalier, de cărciume veți fi sătuli și volci.

Sâmboteanu răspunde:

Alegerile Romnilor față de Unguri după alegeri¹⁾.

De Vasile M. Kogălniceanu.

MOTO: Eu privesc ca Patrie a mea toată acea întindere de loc unde se vorbește românește și ca istorie națională: istoria Moldovei întregi, înainte de sfârșirea ei, a Valahiei și a fraților din Transilvania.

Mihail Kogălniceanu.

Cuvânt introdusător la cursul de Istorie națională, rostit la 24 Noembrie 843 la Academia Mihăileanu din Iași.

Alegerile din Ungaria, modul cum au conduse și rezultatele lor dau prilej să judece vechea chestiune națională românească din Transilvania și Ungaria cu rezultate noi.

Un prim rezultat izbitor al acestor alegeri — interesant de notat — este ceea ce scrie în »Neue Freie Presse« din 25 Iunie: »că majoritatea guvernului ungar este azi de 275 contra 110 mandate opoziționiste, exact aceleași cifre cu care s'a dat în 1867 dualismul«. În patruzeci și trei ani deci de politică greșită maghiară și după o lungă luptă zadarnică, situația a rămas aceeași, adică infructuoasă.

Alegerile aceste au fost făcute, după cum se vede de mult uzul în Ungaria, de către guvernul maghiar. Pentru cititorii din apusul Europei, care sunt familiarizați cu obiceiurile politice europene, lucrul va părea curios. Ei știu că alegerile se fac de regulă de către guvern în Ungaria însă este altfel; guvernul maghiar și în special guvernul actual a vrut să obțină o majoritate și pentru a face să fie suficient să nu aibe scrupule. Guvernul maghiar a întrebuințat și abuzat de o

Extras din »Revue de Roumanie« Nr. 5, Iunie—1910. Distinsul autor al acestui articol — deosebit de adâncă și clară pătrundere a situației actuale — este unul din cei mai distinși publiciști ai României, fiul marelui bărbat al neamului nostru Mihail Kogălniceanu.

potrivă de două mijloace: cel al corupției sub toate formele, dela numirea în posturi și înlesnirea de concesiuni, până la mituirea deadreptul cu bani și, al doilea, intimidarea prin întrebuințarea brutalității. Guvernul actual unguresc a întrebuințat ambele aceste mijloace cu o lipsă de scrupule care a făcut ca chiar un maghiar, președintele de vârstă, domnul Madarász, să spue la deschiderea Camerei că Parlamentul acesta este eșit dintr'o siluire a voinței corpului electoral.

Intransigența guvernului a avut în vedere pe nemaghiari și mai ales pe candidații români. Circumscripțiile electorale opoziționale au fost puse în stare de asediu. Dar ceea ce s'a petrecut, ca sălbăticie, în circumscripțiile românești, întrece tot ce se poate imagina ca exces și brutalitate în materia aceasta; țările cari ar voi să învețe arta de a înlătura cu totul sistemul reprezentativ și a face să se aleagă numai candidați oficiali, ar trebui să trimează misiuni de studii în Ungaria. Metodele întrebuințate aici sânt ajunse la perfecțiune. Guvernul unguresc a mers până acolo încât, cu aprobarea împăratului Austriei — care datorită naționalităților sprijin și protecțiune — nu s'a dat îndărăt dela un fapt extraordinar de grav: a ordonat să se aducă armata din Austria pentru a silui pe alegătorii nemaghiari. Reichsratul din Viena a protestat contra faptului, care era consumat, dar el ar fi putut fi evitat dacă împăratul n'ar fi admis ca să se nimicească naționalitățile.

Liga pentru unitatea culturală a românilor, a adunat, asupra ultimelor alegeri, un material de fapte sigure și le-a publicat într'o broșură specială, care va fi răspândită în Europa întreagă.

Documentele pe cari le-a strâns Liga, sânt foarte importante. Ele vor servi la edificarea opiniei publice europene, căreia i s'a dat puțința să judece cum înțelege guvernul unguresc libertatea.

Liga a făcut foarte bine c'a dat publicității documentele în cauză. Aceasta era o chestiune de datorie și de conștiință. Aceasta mai era impus și de lupta pe care elementul românesc este silit s'o ducă. Români sânt în luptă cu Ungurii. Sânt două națiuni față în față.

Lupta aceasta nu este ceva întâmplător sau trecător, un conflict izvorit din interese sau pasiuni menite să dispară într'un timp mai mult sau mai puțin apropiat. Din contră, cu cât va trece timp, cu atât lupta va deveni mai aprigă, mai aspră și mai puțin îndurătoare. Aceasta este în firea lucrurilor — și pentru ce este așa, voi arăta mai încolo.

Întâi de toate, țin să lămuresc că Români nu sânt pentru luptă de dragul luptei. Din potrivă, Români, atât de aici, din regatul României, cât și de dincolo, din Transilvania și Ungaria, sânt pentru o înțelegere frățescă cu Ungurii. Punctul de vedere al Românilor — zicem al Românilor în general, fiindcă deși Români din regat nu se amestecă în politica de dincolo, totuși ca mod general de a înțelege lucrurile din Ungaria, sântem cu toții de acord — este foarte simplu. Români spun: Ungaria este un stat poliglot și polietnic; el este locuit de mai multe națiuni. În mod firesc, Români trag de aici toate consecințele; adică, ei cer: votul universal, direct, egal și secret, pentru ca puterea politică a fiecărei naționalități să se poată dezvolta și afirma în toată voia; cer libertatea și egalizarea limbilor în administrație, justiție și școală, libertatea deplină a cultului; libertatea deplină pentru a putea, pe baza națională, să propășească pe cale culturală și economică. Cu un cuvânt, în cadrul statului și teritoriului Ungariei, Români au dreptul la libera expansiune națională a poporului lor.

La această cerere, Ungurii răspund în mod negativ. Ei nu voiesc a recunoaște drepturile naționalităților; ei nu vor să recunoască decât existența unui stat național maghiar.

— »Si omnes consenserunt, ego non contra-
sol!»

— »Ergo să mergem!»

Și merși au fost, că eu cu tata tocmai descăr-
am un car cu fân în grădina, când ne trezim cu
tata și părințele pe ceafă.

— Salutările noastre respectoase, părinte Mi-
hail, venim să te salutăm ca magii dela răsărit.

Tata văzându-l m'a închinat cu carul cu fân,
văzându mi pe servitorul Gligore să mi ajute la
descărcat, iar dânsul s'a dus să-și primească oa-
țele, că îi plăcea de el când îi vedea teferi.

Tata îi primește cu cuvintele:

— »Bine ați nimerit la noi, dar uite, preoteasa
e dusă la câmp. Dacă voiți, vă pun la dispoziție
un câmp, o săntă, ceapă și prescuri, ce avem ca în
ziile de lucru.»

— »Bravo! — răspunde Marin — mai îți aduci
părinte, de zicala:

Quid quid agis
Prudenter agas
Et respice finem.

Tata care terminase cu teologia în anul 1848,
era perfect la latină și le traduse îndată cele de
mai sus, adică: ori și ce vei face, să faci cu so-
cietatea și să te gândești la sfârșit.

Drăghici la aceasta îi răspunde tatei:

— »Părinte, când ne-ai invitat la brânză și
câmp, gândindu-te-ai că ce urmează după aseme-
nea mâncare?»

Și călătorii colegi răspunseră în locul tatei:

— »Băuturică, părinte, nișel acrișor din pivnița
Sfințel tale.»

Se întinse o masă pe iarbă supt umbra unui
dud în grădina, și până ce aduse de-ale gurii el
cântau în cor.

Gaudeamus igitur
Jvenes dum sumus
Post molestam senectitem
Post jucundam juventutem
Nos habebit humus.

Tata prinde curaj și după ce aduse servitoarea
de ale gurei, o trimise să aducă din pivnița o
oală barosană cu vin.

Când apăru servitoarea cu vinul, aceștia o în-
tâmpină cu latineasca:

— »Te salutant morituri!»

Biata servitoare le răspunde:

— »Dacă voiți crastaveți verzi, avem dar mu-
rături nu!»

A stărnit un răs de nu ne-am mai putut răbda
în carul cu fân și am făcut schimb cu servitoa-
rea, luând și eu parte la petrecere. Acum ține-te
gură; începe Drăghici:

Edite bibite colegiales
Post mortem mertem nulla voluptas.

Sămbeteanu își aruncă pălăria și cu paharul în
mână începe:

»Qui bene bibit,
Bene dormit,

Rui bene dormit
Non peccavit,
Qui non peccavit
In coelum venit
Ergo, qui bene bibit
In coelum venit.

»Ergo, bibamus pro salute Mihaelus« și dă-i
cu paharul.

Mai scoatem o a doua și a treia oală și în
timpul închinării aduse în discuție pe Herodot,
Ovidiu, Virgiliu, Cicero, și Caesar; erau numai
savanți în jurul mesei.

La o a treia li se înmulase la toți glasul, așa
că nu o mai puteau duce și simțeau un fel de
oboseală, li se închideau ochii și văzându-i în ce
stare au ajuns, strig la Gligore să aducă o sar-
cină de fân mai bună să le aștearnă la umbră,
să se odihnească, și Gligore veni cu un braț
mare de fân și le făcu pături. Marin văzând pe
Gligore cum le așterne fânul mai zice odată:
»Sic transit gloria mundi!» și servitorul le spune:
»Ias' că mai aduce Gligore încă un braț.»

S'au culcat oamenii mei și nu le al mai auzit
gura, decât îi vedeai cu mâna alungând câte o
muscă care venea să i sărute, și strănutând dau
cu mâna și mai ziceau:

»Nolli me tangere
Circulos meos.»

De pe la noi.

Și fiindcă un stat național maghiar nu există, ei vor să-l creeze de azi înainte, tăind în viu, desnaționalizând și maghiarizând.

Românii au de partea lor realitatea; ei clădesc pe ceea ce este. Ungurii alegă după o fantasmagorie. Ei își cheltuesc puterile și puterile statului pentru a realiza ceea ce nu se poate realiza azi: desnaționalizarea a milioane de cetățeni. Proportiuinea numerică între Unguri și naționalități este aceasta: 8 milioane unguri (în cifra aceasta intră și evreii) și 10 milioane naționalități, dintre cari aproape 4 milioane români. S ngura indicare a acestor cifre arată absurditatea utopiei maghiare.

În vremea noastră, care este vremea afirmării principiului naționalității, încercările de desnaționalizare sânt menite unui eșec sigur. Nu există armă în contra conștiinței naționale, odată trezită. Prigonirile, în loc să ducă la reușită, nu fac decât să aprinză și mai mult sufletele, să pasioneze mințile și să împingă conducători și mase la martir și eroism.

Ungurii însă nu vor să știe de toate acestea. Ideia unui stat național maghiar a ajuns la ei o idee fixă. Cu toate că, în fond, își zic, neliniștiți, că ideea este irealizabilă, totuși nu au puterea să se lase de dânsa și să urmeze o politică conform cu starea de lucruri dată. Ei își închipuesc că prigonirile, intimidările, coruperile, desbinările printre Români prin trădări, sau colonizările de Unguri prin ținuturile locuite în mod compact de Români, vor duce, dacă nu la o realizare integrală a aspirațiilor lor, dar cel puțin la o întindere a puterii naționale maghiare. Mulți din Unguri cred că o politică de desnaționalizare, dusă vreme de decenii cu metodă și stăruință, fără slăbire și fără scrupule, va avea de urmare o slăbire pronunțată a românismului și o întărire în consecință a națiunii ungare.

Aci și este, după mine unul, prમેjdia și în direcția apărării loviturilor pornite din politica aceasta, ar trebui cred eu, dusă politica românească. Pentru a preciza și mai bine gândirea mea, repet: nu de o înfrângere a naționalității românești în Transilvania și Ungaria mă tem; aceasta este o imposibilitate. Mă tem însă de o slăbire a poporului românesc de dincolo, de o dislocare de puteri, favorabilă într-o măsură prea mare Ungurilor și păgubitoare neamului meu.

Am să mă explic îndată. Înainte de a mă explica însă, cer voe să arăt care a fost părerea lui Mihail Kogălniceanu în chestiunea aceasta. Într-o scrisoare publicată de »Gazeta Transilvaniei« la 1 Ianuarie 1888, cu prilegiul jubileului de 50 de ani de existență al acestui ziar, el spune:

»Cu toții simțim, în inima fiecărui din noi există durere de a vedea politica greșită și funestă ce se urmărește în contra Românilor de către concetățenii noștri maghiari, politică mai înainte de toate funestă însuși statului ungar!»

»Totdeauna am avut simpatii vii pentru națiunea maghiară, dar asemenea pururea am deplâns linia de purtare a o mare parte de Maghiari către Români, concetățenii lor; sentimentele mele au corăspuns pururea actelor mele. Când în 1868, — sânt acum douăzeci de ani — am vizitat parlamentul Ungariei, câte capete n'am recunoscut cari în 1860 se refuglaseră în Moldova și pe cari

eu, prim-ministru al lui Cuza-Vodă le-am refuzat găzilor guvernului absolutist, ce atunci domnea în Budapesta ca și în Viena.

»Când prefectul de Galați, în 1860, voia să predea consulului austriac pe refugiații Vidasz și Berzency, comitele săcullor, și când aceștia iarna, îmbrăcați numai cu un atla de vară, au venit la Iași, eu pe răspunderea mea le-am dat un sauc-conduit, i-am îmbrăcat cu însuși blănele mele și în trăsura mea i-am înpolat la Galați, unde au urmat a petrece în liniște sub protecțiunea drapelului român, cu toate protestările și amenințările reprezentantului Austriei.

»Această linie de purtare ospitalieră, mi-a fost dictată prin crezul politic cel proferez și astăzi că acei cari predică înfrățire între popoarele Ungariei, prin egala îndrituire și respectare a drepturilor naționalităților nemaghiare de supt coroana sfântului Ștefan, lucrează pentru întărirea și înflorirea statului Ungariei; și din contra, acei ce pilează pe Români, acei ce doresc a stinge naționalitatea română din Ardeal și Bănat sânt mai mult dușmanii prezentului și viitorului Ungariei decât al însuși Românilor.

»În aceste sentimente cari, cred că — curând sau târziu — vor fi împărtășite nu numai de adevărații oameni de stat ai Ungariei, dar și de adevărații ei ziaristi, vă renoesc felicitările mele, urările mele călduroase și sincere la frumoasa voastră serbare.

»Regret din suflet că nu sânt decât cu inima în mijlocul acelora cari serbează jubileul »Gazetei Transilvaniei«.

»Ca concluziune doresc ca »Gazeta«, să ajungă la jubileul său de o sută de ani!»

»Facă Dumnezeu și energia voastră ca acel jubileu să se serbeze în mijlocul unei națiuni fericite, adică ajunsă la culmea împlinirii dreptelor sale aspirațiuni! Numai astfel națiunea română, de peste Carpați, alături cu națiunea maghiară, având ambele aceleași drepturi și îndatoriri, va lucra împreună la întărirea și gloria patriei comune: Ungaria devenită atunci aliată României!»

Înainte cu doi ani, Mihail Kogălniceanu desvoltase în fața Camerei o interpelare (11 Februarie 1886) în care arăta care trebuie să fie atitudinea Românilor față de Ungaria. Vom da, într'unul din numerele viitoare ale revistei, o traducere a părților principale din acest discurs, care arată, într'un mod minunat, cu o claritate desăvârșită și cu o autoritate pe care numai Mihail Kogălniceanu putea s'o aibă — fiindcă el, în 1860, ca prim-ministru, și înainte încă, adusesse Ungariei servicii foarte mari — care este punctul de vedere românesc față de politica ungurească.

El se poate rezuma în câteva cuvinte: pace și frăție cu Ungurii, dar pe baza dreptului, pentru naționalitatea română, de a se desvolta în plină libertate. Pace și chiar alianță cu Ungurii, fiindcă ea este impusă de situațiunea geografică și de împrejurări. Români și Ungurii sânt națiuni mici și fără de sprijin în afară, înconjurate de popoare mari și puternice. Ei sânt avizați la sprijin reciproc și trebuie să tindă la unire sinceră. Miezul politicii atât în Ungaria cât și în Austria, este și rămâne chestiunea naționalităților. Ungurii cred însă că sânt superiori germanilor din Austria, fiindcă știu să ție în frâu naționalitățile. Dar se înșală. Evoluțiunea care a avut loc în Austria, va avea loc și în Ungaria și popoarele din imperiul habsburgic vor sfârși prin a se grupa în uniuni libere și trainice ca în Elveția.

Ungurii, când aud de o stare de război ca în Elveția, devin furioși. Ei au o înclinație până și de gândul acesta. Dar în 1914, în urma veacului XX lea nu mai este untru stăpâniri asupra și pentru de conștiinți.

Nu sânt xenofob, cu atât mai puțin maghiarofob. Din contra. În cursul activității mele publicistice, nu odată am scris și am pagat pentru o unire a României cu Ungaria, fiindcă pornind dela aceleași principii și Mihail Kogălniceanu, mi-am dat seama că unirea Românilor cu Ungurii pentru părarea comună este o chestiune de interes pentru ambele popoare. Am zis însă repet: unirea aceasta nu se poate face de o egalizare în drepturi și în situație celor două națiuni. Români n'ar putea odată să primească o alianță, în contra ca cele de acum.

Aceasta a fost părerea lui Mihail Kogălniceanu, aceasta o spun toți românii, asta o spunem și noi. Nu există o politică românească, fiindcă nu poate să fie alta. Politica românească față de Ungaria este una și aceeași, a fost una și în trecut și va fi și în viitor tot astfel. Aceasta este o politică în linie dreaptă, simplă, cu un scop cunoscut. Unii în Ungaria spun: sânteți excesivi, exigenți, trăsura cu revindcări voastre, nu sânt »moderați«, și nu voți sau nu cereți cesiuni.

Cine pune chestia așa o pune rău. Ce înseamnă moderațiune sau concesii chestiuni naționale? Nu se poate cere de la un popor să se sinucidă naționalicește. Fără de un popor are dreptul să trăiască și să se desvolte pe temeliiile lui naționale. Acesta este punctul de vedere fundamental, dela care decurg toate celelalte; acesta este principiu cu care nu încapă tocmeală, fiindcă tocmeală, orice concesiu sau orice moderațiune, însemnează o micșorare a puterii naționale, o scădere, într-o direcție sau alta, e vieții naționale, a moralității naționale și a puterii, în prezent sau în viitor a poporului.

În chestiunea aceasta, nu încapă moderațiune; cuvântul sau ideea nu au nici un sens; nu se pot aplica problemei. În politica sau în viața practică pot exista și promisiuni, poate fi radicalism sau moderațiune; se pot încheia transacțiuni. Locuștii naționale, toate aceste stări sufletești sau combinațiuni de forțe nu își au locul. Ele nu își au locul, fiindcă ceea ce este temelie chestiunilor naționale, nu se poate mână cu nici o revendicare de ordin politic sau social; revendicările aceste sânt de natură cu totul deosebită decât cele de ordin național. Aceste din urmă vin dintr'unul sufletului; sânt porniri imateriale, porniri de ale inimei și conștiinței, ale sufletului întregi. Din cauza aceasta, poporul trebuie să lupte pentru drepturi naționale luptă la capăt, până la biruința totală, adică până la emanciparea desăvârșită din punct de vedere național.

Ungurii nu vor să înțeleagă această chestiune, cred, în mod naiv, că dacă reușesc să vină din când în când pe câțiva ambicioși

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.

Marca lanț.

SUC. EMMER FERENC

Welsmayr Ferenc

Timișoara, centru, strada Hupp

ariviști de partea lor și le zic »moderație«, nu câștigat într'adevăr ceva împotriva ideii naționale românești. Moderații sau maghiarizii nu pot avea ființă în politica românească de peste munți, fiindcă, după cum am arătat, în chestiunii naționale, nu începe târguiala pe mai mult ori mai puțin.

De altfel toate încercările făcute până acum de maghiari de a înjgheba o grupare românească zisă »moderată«, care să pue la judecă politica tradițională de revendicări a românilor, n'au isbutit. Motivul este foarte simplu și numai cine judecă lucrurile la suprafață nu-și poate da seamă de dânsul. Motivul este că ungurii nu înțeleg să se lasă asimilate și, continuându-și ei politica lor de asimilare forțată și violentă față de români nepăsători la observațiile timide și secrete ale moderațiilor, chiar acești români greșii revin la realitate și sânt siliți să-și revină politica lor de apărare, revendicare și afirmare. (Va urma).

Din România.

Conflict de graniță între România și Ungaria. Citim în »Adevărul« din București:

Tocmai în momentul când se discută și se tratează cu atâta aprindere mult dorita pace între samavolnicii guvernanti unguri și obijduții noștri frați de peste munți, un nou eveniment vine să turbure orizontul raporturilor noastre de bună vecinătate cu regatul vecin al Unguriei.

Și chestia e mai grea și mai delicată decât s-ar putea închipui cititorul la prima vedere. E vorba de o veche pretențiune, de un vechiu, dar încălcat drept al Românilor dela fruntaria noastră, pe care acum aceștia au crezut că a sosit timpul să și-l reclame cu hotărâre și fermitate din partea lacomilor noștri vecini.

Într'adevăr, cu ocazia verificării punctele de pe linia de frontieră dintre România și Austro-Ungaria de către comisiunea mixtă instituită de guvernele din București și Budapesta — lucrare care se face regulat din 10 în 10 ani și care de astădată a început din primăvară și va continua toată vara până târziu în toamnă — mai mulți proprietari români moșneni din județul Vâlcea au depus înaintea numitei comisii mai multe plângeri însoțite de memorii în contra modului arbitrar al fixării graniței despărțitoare dintre România și Ungaria, mai ales dela punctul numit Piatra Albă și până la punctul Curmătura Tîgăncei susținând că între aceste două puncte linia de hotar cea veche recunoscută și respectată până în anul 1888, a fost schimbată în chip izbitor și dăunător integrității statului român.

Rezultatul acestei fixări greșite a liniei de graniță a fost că o vastă întindere de pământ pădurat, cuprinzând 23 de munți, s'a rupt din teritoriul României și s'a alipit la teritoriul austro-ungar, absolut fără nici un motiv sau bază de drept.

Profitându-se de tragerea greșită a acestei linii. Unveritate se așteaptă din Sibiu și-a însușit fără nici un titlu și cu dela sine putere dreptul de proprietate asupra acestor munți, și înșelând

buna credință a autorităților administrative austro-ungare, a început chiar exploatarea pădurilor de pe acești bogăși munți, nesocotind în mod flagrant privilegiile și imunitățile proprietarilor români, garantate prin convenția încheiată la 1888 între guvernele austro-ungar și român, convenție sancționată și promulgată prin Monitorul Oficial Nr. 9 din 10 Aprilie 1888.

Dar lucrul e cu mult mai grav decât atât — și în această privință guvernul român, ori care ar fi el, va fi forțat, sesizat mai ales cum știm că este, să ia chestia în mână și să apere așa cum trebuie integritatea teritoriului român, încalcând azi cu atâta desinvoltură de vecinii noștri.

Într'adevăr, contestațiile moșnenilor români înaintate zilele trecute comisiei mixte chiar la locurile în litigiu afirmă categoric că între punctul numit Curmătura Tîgăncei și punctul Heteagu, stâlpii sau mobilele de graniță nu sânt de loc fixați pe linia de hotar prevăzută în convenție, ci sânt așezați după capriciu, implinși pe teritoriul țării noastre, manoperă grație căreia vre o trei munți românești au fost lipiți la teritoriul austro-ungar, astfel că proprietarii români nu-și mai pot exercita dreptul lor de proprietate.

Cum am spus, o documentată plângere s'a depus chiar zilele trecute în această privință comisiei noastre de verificare, care ce e drept, de comun acord cu comisia austro-ungară, a primit această contestație însă cu rezerva că comisiunea mixtă nefiind competentă să statueze asupra acestei greșite puneri a stâlpilor de graniță, s'a accentuat prin proces-verbal înscris de ambele părți ca contestația moșnenilor români să fie supusă studiului și hotărârii comisariatelor regali austro-ungar și român.

O a treia contestație a fost prezentată comisiei mixte acum 5 zile, de către proprietari români, în ceea ce privește linia din punctul muntelui Fărcașu și Riul Vadului, care este stipulată prin însăși convențiunea din 1888 să meargă pe Isvorul Riul Vadului, pornind din Oit și până la sorgintea sa, pe când în realitate stâlpii de graniță s'au fixat pe Isvorul lui Iacob, un influent al Riul Vadului.

Odată cu aceste contestații înaintate comisiei mixte de verificare, moșnenii români, hotărâți să-și apere cu demnitate și bărbăție drepturile lor străbune de stăpânire pe munții înălțați de lacomii noștri vecini, s'au adresat în același timp și guvernului nostru și anume ministrului de externe, cerându-i să mijlocească o comisiune specială, sub presidența comisariatelor regali, pentruca cu un ceas mai curînd stâlpii de graniță să se așeze pe adevărata linie fixată de convenție și astfel o însemnată porțiune de pământ românesc să fie redată României și locuitorilor ei megieși.

Intrată în acest stadiu, chestia aceasta destul de importantă nu va mai putea dormi pe birourile diplomaților.

În tot cazul, noi vom îngriji ca chestia încălcării sfidătoare de către unguri a unei bune părți din glia românească să fie neconținut o chestie de actualitate până la complectarea ei rezolvire — și aceasta spre cinstea noastră și spre folosul integrității teritoriului statului român.

Scrisoare de pe Someș.

Cred că nu vă supăr onorați cititori scriind ceva în coloanele acestei foi despre conducătorii voștri cei chemați să vă lumineze drumul atât de prăpăstios în lup'a grea ce duceți pentru limba și legea strămoșească.

Cu toți știm că Dumnezeu dintre făpturile lui minunate a înzestrat mai cu seamă pe om cu puterea de a judeca și a stăpâni celelalte veșuitoare ale pământului, iar dintre oameni cei cari au puterea lumii și a științei sânt hărăziți să ne fie nouă conducători sufletești, să fie străjerii drepti ai credințelor și așteptărilor noastre.

În aceștia însă vedem că s'au cuibărit de o vreme, mai ales la sate, și îndrumători cari numai cu numele trăiesc printre noi pe când cu fapta lucrează tocmai contra intereselor noastre și pentruca să știm de cine trebuie să ne ferim și pe cine să ascultăm, vă arăt mai la vale câteva lucruri petrecute în comuna Căseiu-de-jos.

În comuna aceasta, una dintre cele mai fruntașe de pe valea Someșului, avem din mila lui Dumnezeu și truda satului, un preot și doi învățători cari trec de cei mai cu pricepere între tovarășii lor cu aceeaș chemare.

Cred însă că pentru a fi la înălțimea chemării tale de îndrumător și luminător al poporului nu-i de ajuns să fii tu singur mulțămînt și sănătos iar pentru nevoile semenilor tăi să rămâi nemîșcat și nimic să te îndemne să-ți arunci vâlul ce-ți acopere privirea și să vezi răul și întunericul în care se sbate turma încredințată drepetei tale păstoriri.

Voi începe se înșir câteva întâmplări din care se vede cât de departe stau acești conducători de adevărata lor chemare, căci nu cred să fie lucru creștinesc ca preotul și învățătorii comunei de mai sus să permită unor comediași aduși de vânturi să facă, într'o școală românească susținută din truda bietului român, taetru și comedie la care ca în tot locui veniseră bărbați destui, dar mai ales cocoane ca să vadă calul ce se făcea mort și câinii ce se dau peste cap și jucau alături de stăpânul lor care i îndemna din sfărul unui sbici. N'au lipsit dela această pestriță adunare nici unguri și țigani și toate lipitorile îmbrăcate în caftane slinoase cari au năpădit frumoasele văi ale Someșului.

Și toate aceste au avut loc într'o școală românească.

Și tot aici au făcut neîmplădecați de nime o nuntă ovreiască, a folosului jupinaș Herș Abraham sîn Iusup, la care s'a țefăit toată murdăria perclunilor din cercul Dejului, până departe spre Bistrița de unde era mireasa.

Faceți-vă cruce creștini și să nu vă prindă mirarea să vedeți o Rifică și un Abraham plîngărind școala românească care este sfântă, adică sfântă ar trebui să fie.

E tristă întâmplarea aceasta și ne doare că tocmai la noi cei încolțiți de toate nevoile a trebuit să se întâmple, dar se vede că la noi s'a stîns adevărata lumină aducătoare de viață și au rămas numai opaițele cari clipesc oboșite și fără strălucire acoperind la răstimpuri satele noastre cu vâluri negre de umbră.

Părintele comunei Căsei însă știe ce știe și nu se uită în gura lumii și mai are Prea sfinția sa și alle isprăvi la răboj pe cari nu vom întârzia să le scoatem la lumină. Ne doare însă că cei cari vedem răul ce roade la rădăcina neamului nostru nu putem face nimic pentru stăpînirea lui, ne doare cumplit când vedem besna întunericului ce ne copleșește neputincioși și trebuie să recunoaștem că cu astfel de păstori vom pierde turma ce ne-a fost dată în seamă.

Mulți dintre onorații cetitori megieși cu această comună vor ști și pe cel chemați să-l îndrepte și aici cu muncă puțină și un dram de bună-

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentruca dela **Székely și Réti** fabricanți de mobile în Marosvásárhely,

se capătă **garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor** și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane.**

Tot aceeași cu toaleta în 3 părți 400 coroane.

Mare economie în spese de transport, pentruca întreaga garnitură se expediază franco conform tocmelli separate, în oricare parte a Ardealului. Aproape la dorință prezentăm în p rsoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firmă.

voință s'ar putea îndrepta mult. Dovadă e dl învățător V. Benghian care a stârnit o mișcare tinerească și plină de însuflețire în popor, când la ocuparea postului său de învățător învăța tinerețelul cântece și jocuri românești. Și-ți era mai mare dragul să-l vezi pe el în strale boereste și mic de stat înălțuit de trupul voinicesc al fiicilor ce se învăteau năvalnic în tact de Chindie. Și stăteau mirați bătrânii satului privind-și odraslele în zile de sărbătoare și satul întreg începuse să se primenească.

Dar a început apoi să bată un vânt de paragină dinspre casa popel și întreagă mișcarea a rămas înțelenită și s'a dat sufletul. Și s'a împlinit și aci vechea zicală: »dela cap se impute peștele«. S'a scris despre năpasta asta în mai multe rânduri dar părintele a mormăit încet sfărâmandu-și cuvintele în barbă; »facă și scrie cine ce-a vrea, numai noi să trăim neînvrăjbiți«.

În același număr popular al acestui ziar în care am cântat prohodul unui mort îngropat de viu se vorbește și despre niște învățători și preoți nevrednici din comitatul Treiscaune. Ce să zicem de ai noștri cari ar avea sorți să fie cel dintâi în această breaslă.

Acestea însă sânt lucruri vechi, mă întorc dar să vă spun o întâmplare mai nouă la care am fost singur martor.

Era de sărbătoarea Sănpetru și Pavel și chiar veneam dela Dej. În drumul care trecea prin Căsel, mă abat pe la crâșma satului — se chiamă a biserică — dar numai a ei nu e, ci a celor ce o țin. Ce vede creștinul aci: copii dela zece ani în sus, până la moșneagul încovoiat sub povara anilor, joacă de mama focului în cărți; pe bani, pe bătură, pe ce da sfântul, numai să meargă. Mulți nu mai dau nici pe la biserică și nu e de mirat când curatorul Boldur — azi domn crâșmar — nu l-a călcat pragul cu anii.

Și pînă această pestră adunare se plimbă cu pași largi dl învățător Rednik, care se așează și el la restimpuri și luând câte o cârticică se așează între jucători și o izbește cu sete de luciul pietri de moară așezată drept masă anume în scopul acesta. Și peste pacea aceasta de fericită sărbătoare tronează sus în înălțimea balconului ascuns de verdețură, părintele satului fumegând pe îndelete din țigară.

Eu mi-am luat toagul de drum și am plecat înainte. În mijlocul satului am întâlnit un grup de țărani ce vorbeau răstît strigând; »cine a dat țărânilor slobozenie să facă nunta în școală«. Eu halt, mă car la școală să văd cei. De departe se auzeau țipând lăuțele și gorduna gema răgușită, aruncând sunete de bondar prin umbra ce începuse să se coboare. Când dau să intru în curtea școlii un român mă oprește la intrare, un biet țaran plătit, în mâni cu un ciomag, mă ținea la îndepărtare spunând că trecerea e numai pentru domni. Tac și înghit în sec și cam în aceeași vreme învățătorul Rednik dă afară din curtea școlii, pe câțiva, cari intraseră nepoftiți, petrecându-i cu vorbe de ocară.

Fac calea întoarsă și sar pîrleazul unei grădini și ajung în spatele școlii în dreptul ferestii. Viorile țipau în tact de ciardaș și printre percluni de un cot învățătorul cu preuteasa juca de să crape podeala.

A doua oară e nuntă ovreiască în casa satului și nu-i nici un român care să pună mîna, să scoată jidanii cu nepusă masă din așezămintele lui culturale.

Nici un român nu era la nunta aceasta, afară de preuteasa și învățător. În schimb însă a năpădit toată scursoarea lipitorilor din valea Someșului și din Dej, cu rubedenia întreagă a mirelui Ifig.

Și am văzut apoi pe învățătorul Rednik ținând pologhie neamului lui Israil, poarte ca să-și uite că neamului său nu i-a ținut nici odată vre-o prelegere.

Și între astfel de împrejurări fraților să nu vă mirați că zi cu zi ne ajung școlile pe mîna statului, căci țaranul bătut și așa de nevoi, văzînd

câte nelegiuri să întâmplă în casa ridicată din cea trudit el, se desgustă dela o vreme și le dă bucuros.

E ceasul din urmă să ne punem pe lucru, căci păcatul se lățește ca boala, dela un colț la altul de țară, să nu ne trezim că din ce am avut odată n'a mai rămas nimic.

Nu așteptați să se împlinească:

»Peirea ta din tine...«

Pentru inundații din Bănat.

Colecta Ligei culturale.

Secția Zimnicea a Ligei culturale a deschis o subscripție publică pentru nenorocirii din Bănat adunând suma de 1000 coroane.

Aceiaș secție a adunat și 72 de lei pe seama victimelor dela Mărgineni.

Secția aceasta ne-a adresat următoarele șire călduroase:

Nenorocirea care a izbit pe frații noștri bănățeni a impresionat dureros românimea de pretutindeni.

Simțitorii la aceste vrșmășii ale soartei, am căutat să îndulcim suferințele îndurate de bieții bănățeni și cu toată inima am contribuit cu ce s'a putut la refacerea gospodăriilor pustii.

Generozitatea largă pornită din toată curăția inimii nu a lipsit de a se manifesta la unii Români nici în aceasta ocazie și s'a remarcat contribuțiunile de ajutoare mai presus chiar de puterile subscribitorilor.

A fost un prilej dureros desigur pentru Români această mișcare, dar totuși de mare ca să consacre odată mai mult de câtă darnicie și magnanimitate sântem vrednici în anumite ocazii.

Nici chiar nenorocirile altora, nu ne lasă indiferenți și în compătimirea sinceră și duioasă pe care o păștrăm pentru tot ce suferă, am trimis la vreme ajutoare până și Ungurilor când cu inecul dela Seghedin.

Aceasta e o constatare și o constatare fără îndoială care face cinste Românilor. Dar pe lângă ce s'a făcut, nu e rău să se vadă, și știe, și ce s'ar fi putut face. Cronica vorbește că la 79, s'au trimis din țară pentru Unguri 400.000 lei și că-n aceasta frumoasă sumă a intrat și contribuția guvernului de-atunci.

Ne place să credem că Românul de astăzi a rămas tot așa de laudă în sentimentele sale ca și cel dela 79 și dacă astăzi nu s'a putut realiza ceea ce s'a realizat atunci, cu toată deosebirea de lefrenire a banului acesta să o atribuim numai puținii stăruințe pusă de inițiatori. Ca dovadă vom cita Secțiunea noastră de Zimnicea, care deși situată într'un singur obscur al țării a putut totuși să adune prin subscripție suma de Lei una mie care s'a înaintat comitetului central al Ligei culturale împreună cu Lei 72 adunați pentru ajutorarea familiilor ucise cu alegerile din Ungaria.

Dar poate că tot ar mai fi ceva de făcut, și pentru asta credem că ar fi foarte nimerit să publicați în stimatul și răspânditul Dvoastre ziar, numele și suma fiecărui subscribitor în parte. N'ar fi iarăși de prisos inserarea unei notițe a dvoastre proprii în care să se arate aprecierile și

considerațiunile ce sânt de făcut în această portantă mișcare națională.

Acei mulți cari n'au lăsat până acum și spre alți isvorul simțămîntelor frumoase aeritate și creștinească iubire, vor deveni mai bine și se vor abate cel puțin în viața pe drumul care îndepărtează și pierde stratele și ridicarea neamului.

Apelul »Tribuna«

Am mai primit următoarele contribuții:
Dr. Epifanie Gramatovici, medic
laice — — — K.
Suma chitată în nr. din trecut — 547

Din străinătate.

Regele Belgiei la Sofia. Din Sofia se telegrafiază: Regele Bulgariei în înțelegerea pe care a avut-o luna trecută cu regele Albert, l-a invitat pe acesta să vină în Bulgaria pentru a asista la manevrele generale de toamnă ale armatei bulgare.

Regele Albert a primit și a făgăduit să vină la Sofia.

În drumul său spre Bulgaria, suveranul Belgiei va vizita pe împăratul Franz la Viena și se va opri și la Belgrad și Constantinopole.

Nu-i exclus să se ducă și le Cetinge.

Chestia macedoneană și guvernul englez. Guvernul englez e hotărît să intervină cu multă energie în chestia macedoneană. El face o propunere Puterilor în sensul de institui o cercetare temeinică.

Cabinetul, cu privire la aceasta, a făcut următoarea declarație:

Dacă se va dovedi că acușările ce se fac Turciei sânt nefondate; dacă se va dovedi că locuitorii Turci din Macedonia continuă a fi victime ale exceselor; și dacă, pe de altă parte se va dovedi că guvernul turc refuză a lua act de punerile ce i-se fac, atunci va fi dator să intervină.

Agenția telegrafică bulgară comunică următoarele:

Ziarul »Preporetz« scrie: De-oarece Turcia a publicat de curînd prin ambasada sa la Londra un comunicat prin care invită opinia publică din Anglia de a nu da nici o crezare în știrile lor despre violențele în potruiva populației macedonice din Macedonia, singurul mijloc de a lăsa atmosfera încărcată dintre cele două țări este cercetarea unei anchete desinteresate făcută ori de Anglia ori de altă Putere, ori de toate împreună. Lăsăm alegerea Turciei. Dacă ancheta stabilește lipsa de torturi, vom mărturisi aceasta în public și vom cere scuze pentru greșala noastră; dacă nu, va face Turcia aceasta. Dacă ancheta stabilește veracitatea afirmărilor noastre, ori de Turcia respinge propunerea, ori dacă nu este posibil cu prescripțiunile, va fi natural necesar ca Anglia și lumea civilizată să se amestece în cercetările interioare ale Turciei și să apere populația bulgară din Macedonia.

Congresul păcii dela Stokholm. Congresul internațional al păcii, ce se ține

RETAY és BENEDEK,

— stabiliment de articole bisericesti —

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Se expediază pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, porți, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostasé și icoane sfinte etc.

Lucrează iconostasé, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc.

Prețurent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință

la Stockholm, are o însemnătate morală, care nu va scăpa nimănui. În capitala Suediei s'au întâlnit aproape 600 deputați reprezentând 21 de naționalități, printre cari se află oamenii cei mai însemnați, cari au căutat vre-odată să impună formulele pacifiste și de-a câștiga de partea lor marile culle ale marilor popoare.

Nu trebuie să pierdem din vedere că pe lângă chestiile de principiu mai e acolo și o chestie de fapt de care trebuie ținut seama. Pa. ificiștii știu că pentru a-și realiza idealul, e nevoie de aderarea unanimă a națiunilor civilizate și că a'ata vreme cât o singură putere va căuta să-și sprijine ambițiile pe puterea armelor, ce'lalte națiuni vor fi în neputință de a dezarma fără riscul de a-și vedea lăstate interesele lor cele mai sacre. Luând în vedere această împrejurare, pe iubitorii de pace să-și afirme principiile, pentru a familiariza popoare civilizate cu ele.

Congresul din Stockholm a votat o rezoluțiune prin care își exprimă bucuria de a vedea pe Franța și Spania închinând operațiunile lor militare în Maroc.

Având în vedere rezoluția pacifică a conferinței de la Algeiras, relativă la reducerea efectivelor de observațiune, congresul a exprimat speranța că dezvoltarea relațiilor de pace normală între europeni și marocani, va aduce foarte curând restitucerea trupelor de acolo. Aceasta nu depinde de Franța, ci de Maroc. Nimeni nu poate pune în îndoielă lealitatea cu care Franța își îndeplinește misiunea ei în Maroc, dar operațiunile militare din toamna trecută, determinate de triburile marocane sânt de natură a nu avea prea multă încredere în marocani.

Congresul a adoptat de asemenea moțiunea lui Bugiano, înzând a organiza un raport universal asupra păcii armate sau a desarmării progresive. Acest plebiscit va fi deschis la 22 Februarie anul viitor, în toate capitalele lumii și va fi continuat timp de trei ani și în orașele de provincie. Așa că la 1914 rezultatele lui să poată fi comunicate conferinței de la Haga.

Congresul și-a exprimat credința că rezultatul acestui plebiscit universal nu poate fi decât favorabil păcii generale.

Cronica pedagogică.

Convocare. În baza concluzelor adunării generale trecute și în conformitate cu dispozițiile §-ului 11 din statute, prin aceasta convocăm pe toți membrii »Reuniunii învățătorilor dela școlile populare confesionale române ortodoxe din propoplatele aradane I—VII« și pe toți binevoitorii și sprijinitorii școlii la a

XX-a Adunare generală ordinară,

care se va ține în Nădlac, Duminecă și Luni, 15/28 și 15/29 August a. c., cu următorul

PROGRAM :

Sedința I. (Duminecă dimineața).

1. Asistare în corpore la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării generale.
3. Binevențarea oaspeților.

4. Constatarea prezențelor, conf. §-ului 25 din regulament.

5. Prezentarea rapoartelor și exmiterea comisiunilor pentru cenzurarea lor.

Sedința II. (Duminecă după amiază).

6. »Unele piedeci în calea bunei economizări a poporului«, dizertație, de Gheorghe Purcariu, cenzor, asesor consistorial, membru fondator.

7. »Cultura sufletească, ca baza fericirii omenești«, dizertație, de Teodor Mariș, învățător în Erdeș.

8. »Gheorghe Lazar«, prelegere practică, de Iosif Stancu, învățător în Roșia.

Sedința III. (Luni dimineața).

9. »Roșia și bruma«, prelegere practică, de Petru Roșu, învățător în Nădlac.

10. Raportul comisiunilor cenzurătoare.

11. Propuneri și interpelări.

12. Determinarea locului și a timpului pentru adunarea generală viitoare.

13. Constatarea prezențelor, conform §-ului 25 din regulament.

14. Închiderea adunării generale.

Arad, din ședința ordinară a comitetului central, ținută la 26 Iulie (8 Aug.) 1910.

Iosif Moldovan,
președinte.

Dimitrie Popoviciu,
secretar general.

Pentru orientare.

Plecarea comitetului din Arad va fi Sâmbătă, 14 27 August a. c., cu motorul dela 1 oră 55 minute și va sosi la Nădlac în aceeași zi după amiază la 4 ore 41 minute.

După sosire, se vor face încvartirările oaspeților, iar seara la 8 ore, toți prezenții se vor întruni la »Sala comunei bisericesti« din loc, spre a face cunoștiință.

Duminecă, după ședința primă, va fi prînz comun, iar seara la 8 ore concert împreunat cu reprezentațiune teatrală și petrecere cu joc, aranjat în favorul reuniunii, de învățătorii din loc și jur, cu concursul inteligenței și a tinerimii din loc și jur, după un program special.

Pentru buna reușită a tuturor lucrărilor, îndeosebi pentru ordinea cea bună la încvartirări și prînzul comun, s'a constituit în loc un comitet aranjator. Comitetul acesta ne roagă a aduce la cunoștiința publicului, că răspunderea o ia numai pentru aceia, cari sau însinuat la timp, atît pentru locuință, cît și pentru prînzul comun. Insinuările să fie precize: cite persoane (bărbați, femei, soțul și soția). Cine nu se va acomoda strict acestor dispozițiuni, după sosirea în comună, nu mai pot reflecta la atențiunea comitetului aranjator.

Insinuările pentru cvartir și prînzul comun să se adreseze dlui Uroș Totorean, învățător rom. ort. în Nădlac, cel mult pînă Joi, 12 25 August a. c.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 11 August n. 1910.

— **Loterie în favoarea d-nei Lucreția Russu-Șirianu.** Cunoscuta artistă, d-na Viola de Anyos, în pornirea nobilelor d-sale sentimente de prietenie pentru d-na Lucreția Russu-Șirianu, aranjează o loterie în favoarea ei, jertfind unul din cele mai frumoase tablouri pictate de d-sa. Loteria cuprinde numerele dela 1 pînă la 1000. Un număr — o coroană. Tabloul e pictat în oleu și reprezintă un admirabil buchet de flori în glastră. Valoarea tabloului se evaluează la 800 pînă-n 1000 de coroane. Numerii se pot »pune« începând cu ziua de azi pînă la 1 Octombrie, când tabloul va fi sorțit în fața unei comisiuni, în localitățile ziarului nostru.

S'au tipărit 20 de liste de subscripție, conținând câte 50 de numere și s'au împărțit unor oameni de încredere din clasa noastră intelectuală, în toate centrele noastre mai mari. La redacția noastră s'au ținut numerele dela 800—1000. Ceice doresc să »pună« vre-unul din aceste numere, să ni-l comine pe o carte postală adresată la redacția »Tribunei«.

Se oferă un prilej minunat fiecărei familii intelectuale de a-și înfrumșea locuința cu un tablou artistic de cea mai înaltă valoare.

— **Moartea sculptorului Dobrescu.** Citim în »Seara«: Marți a încetat din viață la București unul din cei mai talentați artiști ai noștri, sculptorul în lemn Alex. Dobrescu.

În Salonul oficial din acest an Dobrescu a expus lucrări de mare valoare: mai multe capete de expresie, cari imediat după deschiderea salonului au fost cumpărate de către d-nii Simu, Kalinderu și ministerul instrucțiunii.

Defunctul nu făcuse nici o școală, grație însă, talentului său deosebit isbutise în cele din urmă să obțină din partea ministerului instrucției un ajutor pentru completarea cunoștințelor sale artistice. El a fost la Paris, München și Berlin, unde a uimit pe profesorii speciali.

În urma unei crude boale care nu iartă s'a întors în țară.

El este autorul aproape al tuturor ramelor sculptate în lemn ale picturilor măestrului nostru Costin Petrescu.

Defunctul era în vîrstă de 35 de ani și arta română pierde prin moarte lui pe unul din reprezentanții ei de valoare.

— **Mari defraudări la casa comunală din București.** Ni-se telegrafiază din București: La casa comunală s'a dat de lipsa unei enorme sume de bani. Cercetările de pînă acuma au dovedit că autorul defraudărilor e funcționarul Iliescu, care a știut să-și ascundă operațiunile ani de zile, de când le-a întreprins. Mărimea sumei nu se cunoaște exact, e sigur însă că ea e foarte mare.

— **Granițele României păzite de primejdia holerei.** »Independance Roumaine« scrie că din cauza holerei din Basarabia marile manevre nu se vor ține în regiunile inferioare ale Dunării. 740 de soldați sânt împărțit în 300 de patruli ca să supravegheze granițele române dinspre Rusia și să oprească de-a intra pe toți rușii cari ar putea aduce holera în țară. Tot asemenea și în cursul Prutului patrulează 2000 de soldați.

— **Atentatul din New York.** Asupra atentatului comis eri contra primarului din New York primim azi următoarele amănunte.

Atentatul contra primarului Gaynor s'a comis pe bordul vaporului »Kaiser Wilhelm der Grosse«, imediat după atentat matrozii au arestat pe atentator care se numește Galladher și este gardian de noap'e. Dânsul a declarat că în timpul din urmă s'a dat la beție și-a pierdut și postul a rămas pe drumuri. Din cauza aceasta el a voit să se răzbune pe primarul Gaynor.

Medicii au constatat că glonțele a intrat în cap pe lângă ureche, și s'a oprit în vertebrele gâtului. De oarece glonțele n'a atins creierii, sânt speranțe că primarul va scăpa cu viață.

Înainte primăriei și a redacțiilor s'a adunat o mulțime enormă dornică de-a afla știri despre starea primarului.

O telegramă de mai târziu ne comunică că primarul a trecut peste orice pericol. Amândouă gloanțele de revolver s'au oprit într-o regiune a gâtului unde nu pot produce nici o complicație. Bolnavul a dormit bine, simptome de friguri nu s'au observat pîn'acum și vindecarea e sigură.

— **Lupta culturală din Spania.** Fiascul suferit Dumineca trecută în San-Sebastiano nu a mulcomit spiritele înfier-

Iosif Müller & Comp., Mediaș-Medgyes. Birou tehnic și întreprindere de zidit pentru zidire de beton și beton de fier; depozit de lucrări de ciment.

Primește și pregătește tot felul de construcțiuni de beton de fier: așezarea de padimente fără închieturi, depozit stabil de țigle pentru acoperit din ciment, barere pentru trepte, plăci de ciment, și pietrii-beton pentru fântâni.

bântate ale carliștilor și clericalilor din Spania. Agitația a început de nou să trezească valuri în populație, mai ales în provinciile basce. În toate părțile se armează și se pregătesc de manifestații cu scop de a înfrunta reformele liberale ale guvernului.

Madrid, 11 August. După cât anunță ziarul *Imparcial*, autoritățile au confiscat mare mulțime de arme, adunate de carliști ca să le împartă poporului.

Comitetele carliste plănuiesc mai multe adunări, dintre cari una vreau să o țină în San-Sebastiano, iar alta în Murcia, unde au de gând ca să adune toți carliștii din Catalonia pe ziua de douăzeciș-opt August.

— **Procese contra ziarelor catolice.** Madrid 11, August. Procuratura a început cercetare disciplinară contra mai multor ziare din San-Sebastiano, Bilbao și Barcelona. Aceste ziare au agitat contra guvernului și susțineau că ministrul Canalejas ar fi îndemnat pe regele Alfons să abdică de titlul de rege catolic.

— **Programul serbărilor din Iași.** Cu prilejul aniversării a 50 de ani dela înființarea universității ieșene vor avea loc în capitala Moldovei mari serbări după următorul program:

Sâmbătă, 2 Octomvrie ora 8 jum. seara, întrunire intimă a tuturor dlor delegați în Aula Universității. Ținuta simplă.

Duminică 3 Octomvrie, ora 10 dimineața sosirea și primirea la gară a M. L. L. Regale, Regina și Principii moștenitori. La ora 10 jum. Te-Deum la mitropolie. Ținuta de ceremonie. La ora 2 jum. la Teatru Național, prezentarea felicitărilor Universității. Ținută de ceremonie. Seara retragere cu faclă.

Luni 4 Octomvrie, ora 10 dimineața. Desvălirea și inaugurarea statuei Mihail Kogălniceanu. Ținuta de ceremonie. În timpul zilei vizitarea monumentelor. Seara la ora 9 la Teatru Național, serată de gală. Ținută de ceremonie.

Marți 5 Octomvrie, orele 10 dim., deschiderea solemnă a cursurilor Universității. Ținuta de ceremonie. În timpul zilei curse sporturi etc. Seara la ora 8 la Teatru Național, Banchet. Ținuta de ceremonie.

— **Mulțumită publică.** Subscrișii pe aceasta cale aducem cea mai profundă mulțumită marelui Mecenate Vasile Stroescu pentru suma de 400 cor. ce a binevoit a dona sf. bisericii gr. cath. din Galșa.

Dumnezeu să-i răsplătească această binefacere. *Iancu Dîrlea* episcop *Moise Oherasim*, paroh.

— **Sosirea Marelui vizir în România.** Hafid-Pașa marele vizir turc a sosit Marți la Constanța cu vaporul *Impăratul Traian*. La 8 cu *Expresul orient* a ajuns la București iar de aci a plecat la Sinaia unde a fost primit în audiență de rege. Marele vizir a convorbit mult de tot cu dl Djuvara. Miercuri a plecat prin punctul Predeal la Marienbad unde va face o cură.

— **Mulțumită publică.** Dl Vavile Stroescu a dăruit 100 de coroane pentru zugrăvirea bisericii române din Șomoșcheș. Pentru fapta nobilă comitetul parohial îi exprimă sincere mulțumite și pe această cale.

— **Logodnă.** D. Ilie Vârșăndan, învățător în Săturău, s'a logodit cu d-șoara Elena Tătar din Șimand.

Felicitări.

— **Cununie.** D. Aurel Curea din Covăsinț își anunță cununia cu d-șoara Lucreția Macavei din Sânt-Jude, care va avea loc la 28 August n. în biserica gr.-cat. din Sânt-Jude.

Felicitările noastre.

— **Emigrarea din comitatul Timișului.** Comisia administrativă a comitatului

a constatat că în anul 1909 au emigrat în America 2616 locuitori de pe teritoriul comitatului și anume 1629 bărbați și 987 femei. În anul 1908 emigraseră numai 1492 de inși. Numărul celor cari nu mai pot să sufere mizeria din țara aceasta s'a sporit deci în cursul unui an cu 1124 de inși.

Și mai sânt oameni cari spun că noi agităm!

— **Alegere de învățătoare în Ghilad.** Ni se scrie: Duminică 7 Aug. st. n. a avut loc în frunțașă comuna Ghilad din diecesa Caransebeșului, — supt conducerea înțeleaptă a părintelului administrator protopopesc Aureliu Drăgan, — alegerea de învățătoare. Competente au fost cinci domnișoarele Popovici din Dolsave, învățătoare substituită, Maria Ioanovici, Vioara Anulca, Elena Cloșă din Timișoara și în fine domnișoara Alexa din Giulvăz. Dintre toate aceste, aleasă a fost cu totalitatea voturilor simpatice domnișoara Maria Ioanovici din Timișoara.

Felicităm comuna bisericască din Ghilad pentru această alegere nimerită, iar dela noua învățătoare așteptăm să și îndeplinească cu demnitate datorița.

Val.

? : Dentist român în Arad. : ?
VIRGIL MUNTEAN
:: Szabadság-tér No. 3. ::

Mulțumită publică!

Subscrișul neputând în persoană a mulțami la toți acei stimați generoși domni, familii, consăngeni, amici și cunoscuți cari cu ocaziunea trecerii la cele eterne a iubitei și neuitatei mele soție *Lucreția Corcheșiu* nasc. St. Siulutiu cari atât în scris cât și verbal a binevoit a-mi alina durerea și suferința mângâindu-mă prin cuvintele mângâitoare, precum și stimatelor familii Carol Zarandi, pădurari suprem, Lövy Zsiga, comerciant și onoratei direcțiuni a institutului de credit *Takarék* din Câmpeni cari în loc de cunună eternă a binevoit a dăruii pentru săracii din comună suma de 40 coroane care sumă după jurnalizare s'a și împărțit, — și în fine domnilor preoți fumgenți cari amentitul i-a dat onoarea ultimă, Petru Simu loco, Ioan Simu Abrud, Nicolae Ungurean Musca, Laurențiu Nicora și Romul Marcu Bistra precum și tânărului lector Lungiu Corcheșiu rugându-i pe toți a primi atât din partemi mulțumită cât și din partea familiei mele.

Câmpeni în 9 August 1910.

Obidatul soț și tată

George M. Corcheșiu
primar.

Cronica socială și artistică.

Concert în Toracul-mic. Tinerimea română din Toracul-mic invită la petrecerea și concertul ce vor avea loc în școala din Toracul-mic, Vineri, 19 August n., cu prilejul adunării secției Torac *»Astrel»*. Inceputul la orele 8 seara.

ECONOMIE.

»Reuniunea proprietarilor de vite din Orăștie». Sântem în tolu caldurilor și în acelaș timp în tolu lucrului la câmp. Vitele noastre din noapte până în noapte trebuie să săvârșească o muncă grea, o muncă istovitoare, în bătaia razelor de soare, care le înmoaie organele și le sule sângele în cap.

De altă parte ființele cele mici, ce pricinuesc boatele împicioase, cum e și boala de splină, (pe

limba învățăților să zice bacterii), odată cu durile își întăresc, întocmai ca și vipera, vetelelor omorător, așa că vitele mai ales că sânt pe la muncă grea, cari le scade puterea de împovărire, cad otrăvite de suc, ce-l însă în aceste lighioane mici.

Intre astfel de împrejurări de sigur nici pe din frunța Reuniri, dar și mai puțin pe din nomii noștri li va mira vestea, că la Reuniunii în săptămânile din urmă pagubele au destul de dese. Știu ei foarte bine, că vremea timpului caldurilor, sânt pagubele.

Mai trziu, după vremea s'a răcorit, și mai ales în timp de iarnă, e lucru rar, când se întâmplă câte o pagubă. Trec săptămâni, luni întregi, până mai auzi că într'un junc s'a întâmplat o pagubă.

Despre cazurile de pagubă întâmplătoare publicarea cea din urmă în foaia noastră, următorul raport.

1. Membrului Vasile Rațiu i a murit o vită asigurată la Reuniune în 60 cor. Pricina morții după cum vedem din atestatul medical aliat la raportul comitetului, a fost boală de splină.

2. Tot de boală de splină a murit membrului Traian Bălan din Teiuș un junc asigurată în 250 cor.

3. Tot dela Teiuș ne-a venit vestea că membrului Traian Lazar din Teiuș i-a murit un junc asigurată în 100 cor.

Direcțiunea rindue pentru aceste 3 cazuri de pagubă numai 2 aruncuri, adică fiecare membru are să plătească de 2 ori câte 4 fileri după care 100 cor. asigurate.

În comuna Vinerea și Teiuș s'a ivit boala de splină, care, după-cum e știut, face mari pagube în vite. Direcțiunea bine știind ce urmări are oltuirea împotriva boalei de splină, — pentru-ca să cruțe pe membrii ei de plăți dese, — a îndrumat pe membrii ei din comitatele acestea să facă oltuirea. Le-a pus în vedere dacă până la un anumit termen nu vor face oltuirea, — nu va mai da despăgubire pentru o pagubă pricinuită de această boală.

Poșta Redacției.

C. M. Cîcir. Vă rugăm să reduceți răspunsul d-voastră la o întindere mai mică, căci o d-voastră stune de un interes local atât de subordonat poate avea pretenția la o pagină din ziarul nostru. În numărul nostru popular din săptămâna viitoare îl vom publica apoi fără îndoielă. Salutări.

»O alegere impozantă». Pacea se poate face și mova mai bine, lăsând o desfășurare normală a evenimentelor. Ele se desfășură în direcția dorită de d-voastră. Mulțamiți-vă cu atât, — nu e frumos că jigniți pe cei învinși.

G. M., București. Prețul numerelor trimise 4 coroane.

Posta Administrației.

G. Popovici, Putna. Abonamentul e plătit până la 1 Septemvrie 1910.

Vasile Bodor, Szakál. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului curent.

Stefan Todor, Voivodinț. Am primit 250 cor. abonament până la finea anului 1910.

Gheorghe Crăznic, Radna. Am primit 250 cor. abonament până la finea anului 1910.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria *»Tribunei»* se află de vânzare: **Tipărituri »advocațiale Maghiare:** Árverésű telek. Adásvételi szszződés. Haláleset helyi házassági eléközösség helyreállításá községi bizonyítvány. Ktelégítési végrendelet kérvény. Letár. Meghstalmazás. Sommás

Redactor responsabil: **Iuliu Glurgu**
»Tribuna» institut tipografic, Nichia

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil la Institutul de credit și economii „ZLĂGNEANA”, societate pe acții în Zlagna (Zalatna cottul Alba-Inferioară) prin aceasta se scrie concurs cu termen 30 August d. n. a. c.

Dela reflectanți se recere :

1. Să fie absolvenți de școala comercială, care vor dovedi prin atestat de maturitate original sau copie autentică.

2. Să poseadă în scris și vorbire limba română și maghiară, eventual cea germană.

3. Să dovedească că au oareși-care ruină în afacerile de bancă.

Emolumentele sunt :

1. Salar anual de Cor. 1600— în rate lunare anticipative.

2. Tantiema statură.

Alegerea se face pe un an de probă, după trecerea căruia, dacă alesul va dovedi din diligență și purtare corectă, va fi denumit funcționar definitiv, pe când i-se pune în perspectivă și ameliorarea salariului. Posibilitate de a se ocupa îndată după alegere. Zlatna, la 3 August 1910.

„Zlăgneana”,
Institut de credit și economii
soc. pe acții

ANUNȚ.

În fabrica de mașini a lui **Maxim I. Vulcu**, din Arad, Strada Fábíán László Nr. 5-6, se primesc mai mulți

ucenici

pentru strugărie în fier și alte metale, mașini, furi și tâmplari.

Imprumuturi ieftine

Oricui un adaus de cheltuieli cu 4 1/2% se mijlocesc imprumuturi de amortizație pe moși pentru 10—65 de ani, se angajează a despovăra moșii cu datoria mai scumpă, la un împrumut mai ieftin.

Se vind în rate avantajoase și fără scârțire de preț orice mașini agricole, prima calitate și cea mai nouă construcție cu vapor, benzină și mașini de treierat cu olei brut, apoi mașini de sămănat și cosit, mori, cu vapor, benzină, olei și gaz, de asemenea sunt de vânzare 2 mașini de sămănat, vechi, folosite, una cu 15, alta cu 17 șire, apoi pentru un preț convenabil o garnitură de treierat, sistem Göpel putere de 4 HP.

Instalații de luminat cu acetilenă, prin aparatele „Ideal” distins la expoziția din Paris cu medalie de aur sau Beagid, lumină frumoasă potolită, manuară sigură și simplă, economie de 500% în apă în comparație cu celelalte aparate, nu murdăresc, nici nu sunt funingină.

Depozit și expediția tuturor părților constructive; fitile, lize, scoici etc.

La cerere trimite un ofician specialist în cauză.

Agentura generală comercială:
: Palmer Mátväs :

Timișoara (centru), Prinz Eugen-gasse 13. (lângă cuștarul Koch).

Vin bun,

se află la subscrișul producător de vinuri, — anume :

- Vin vechiu din — 1907 cu 54 fl. litra.
- Vin vechiu din — 1908 „ 48 „ „
- Vin Rizling și Roze 1908 „ 52 „ „
- Vin d'n — — 1909 „ 42 „ „
- Vin Rizling și Roze 1909 „ 44 „ „
- Vin alb de masă din 1909 „ 38 „ „
- Vin Roșu din — 1908 „ 54 „ „

Prețurile cele mai joasă. E vin din coastele dealului Șiria (Világos) nu de grădină, nici câmpie, ci din deal.

Rog onoratul public a fi cu încredere.

Butoaie dau împrumut pe timp de una lună, în caz mare de lipsă două luni.

Vinul se vinde dela 50 litre în sus, prețurile sunt calculate după litră.

Rog onoratul public a-mi scria curat numele, comuna și gara.

Când îmi renapoiți vasăle vă rog de adresa, în fract, cu care s'a destilat vinul.

Atrag atențiunea cumpărătorilor mei (înțeleg casele private), să deserte vinul în sticle bine afundate și așezate culcat, deoarece vinul în bute, dacă e început, nu stă ci să acrește și mucezește.

Cu stimă:

Petru Benea,

proprietar de vii și neguțator de vin,
Șiria (Világos) (Arad megye).

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administr. „Tribuna”.

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința on. domni preoți și învățători precum și întreg on. public român următoarele :

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servesc în ori e vreme cu ori-ce fel de lucru de sculptură și mășărit pentru sfințele noastre biserică creștinești d. e. :

Iconostase (Temple) Străni, Tronuri, Scaune, Chivote, Răpizi, Uși, Cadre, etc.

în ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construiesc PLANURI după dorință Pentru toate lucrurile mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ca lucru cât și ca artă.

Atrăgând atențiunea on. public asupra împrejurării, că chiar buna cuviință ar aduce cu sine ca bisericile noastre românești p'în măestri români să se înfrumusezeze

Rog bunăvoința în special a onor. oficii și comitetele parohiale.

Cu tot respectul semnez

I. Iuliu Bosioc,

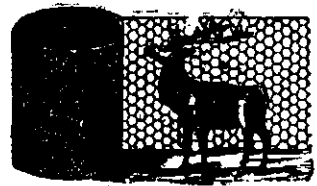
sculptor și auritor în Berliște,
poșta Jám (Banat).

Promovat cu distincție de școală de sculptură.

Fabricație din țară prima calitate!

Stoboare de sârmă tari și trainice!

În atenția arhitecților, agronomilor, proprietarilor de vii, p. vile grădini, terenuri de vițătoare etc.

PÉCSI HENRIK

fabrică pentru împletituri de sârmă

BUDAPESTA, VI., Aréna-ut 126 sz.

Telefon 120-89. — — — Telefon 120-89.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru mașini, împletituri de oșclat, stoboare pentru case și vile, împreună cu uși și porți puternice.

!! Cele mai frumoase rețele !!

Prețuri ieftine! Prețuri ieftine!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, coșnițe pentru nisip, burlane pentru schintel, coșnițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și stocuri pentru ferești de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimit gratis. ::

Tabele de cetire

conform ordinațiunei ministeriale No. 76000/1907.

cu text românesc, acomodate la ori-ce metod Cor. 6'

„ „ unguresc, „ „ „ „ Cor. 4'80

Ambele după manuale aprobate de înaltul minister de culte.

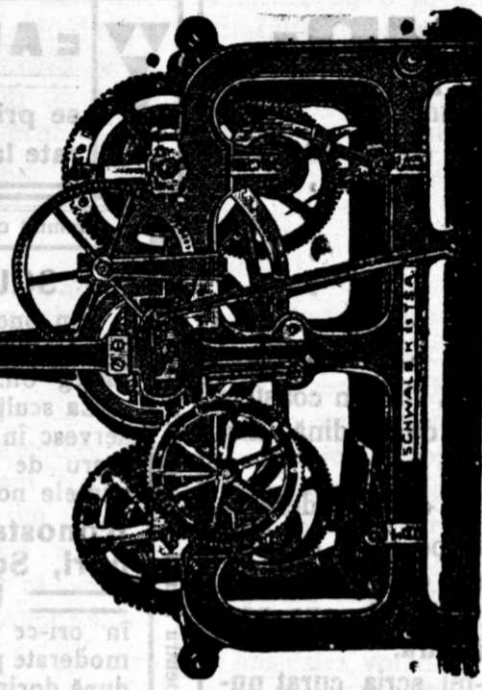
Comandele se pot face la firma editoare :

Librăria diecezană, Arad.

SCHWALB KÁLMÁN ÉS TSA
FABRICA DE CEASORNICE DE TURN
BUDAPEST, VII. Dembisky-u. 32.

Cea mai mare fabrică de ceasornice de turn din Ungaria
 Telefon No. 63-47.

Expoziție permanentă de ceasornice de turn. Privilegiu excepțional. Nenumărate adrese de recunoștință și distincțiuni. Preliminar gratuit.

Gramofone și plăci, Aprinzători original „Imperator“, lampioane de buzunar

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth, József, Szeged, Könyök-u.
 = Noul arii românești, à fl. 1.50.
 3 buc. fl. 4. 6 buc. f. 7.50. 12 buc. fl. 14.
 Cereți gratuit prospectul de prețuri.
 Se caută revanzători.

Cea mai modernă turnătorie de clopote din țara noastră.

Walser Ferencz

Proprietarii firmei: Walser Ferencz, Walser János, Győző Gyula.

Fabrică de obiecte pentru stîns focul și pompe turnătorie de clopote și metale în Budapesta.

BUDAPEST, VI, Csángó-u. 6/B.
 (Villamos megálló, Váci-ut, aproape de vama veche).

Se angajază să toarne clopote cu garanție 20 de ani, la turnarea din nou a clopotelor orepate, la transformarea clopetelor vechi, cu corine noi de luvărit din fier, precum și pentru armonia sunețelor de clopote, prin înlocuirea clopotelor cari lipsesc, la facerea caanelor de clopot (stălagi) din rude de fer și montarea austria la fața locului.

Condițiuni de plată favorabile. Proiect de budget la dorință gratuit.

Societate pe acțiuni pentru aparate și mașini industriale. Műszaki és gépipari részvénytársaság.

Budapesta, VII., Vörösmarty-u. 19/b.

Recomandă:

MOTOARE de olei brut MOTOARE CU BENZINA
 cea mai sigură și mai ieftină cu acumulator și regulator
 putere motorică. precisat.

Locomobile cu olei și benzină.

Mașini agronomice.

MOTOARE INDUSTRIALE INSTALAȚII DE CUSUT
 indispensabile pentru meseriași cheltuială la cias 1 1/2 - 2 1/2
 și agronomi. bani.

Instalații de mori.

Mașinist diplomat nu e de lipsă, oricine le poate manua. Se poate instala oriunde focul e exclus

Prețuri și condițiuni de plătire convenabile.

Liste și prospecte de prețuri la dorință trimitem gratuit. Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Toate comandele sunt a se adresa la firma de mai sus.

Pentru fiecare mașină 5 ani garanție.

Dürr Gusztáv
 mecanic, prăvălie de mașini de cusut și biciclete în SIBIU
 Nagyszeben, Gr. Ring 19.

Recomandă magazinul său bogat sortat cu cele mai bune mașini de cusut fabricate în țară străinătate cu prețuri moderate. Singura vânzare de mașini de cusut PFAFF și SEIDEL & Neumann; luntrița rotundă, luntrița lungă, luntrița centrală în mașini rotunde pentru familie și ateliere.

Biciclete: Dürkopp și Sibir Depozit de părți aparținătoare pentru mașini de cusut și biciclete. Tot-felul de reparări de mașini de cusut și biciclete se execută grabnic.

Anunțăm on. clientelă că avem încă **2 mașini de treierat** cu putere de 8 cai și **2 mașini cu putere de 4 cai**

pentru încălzit cu pae, lemne, sau cărbuni, pe cari le putem imediat pune la dispoziția celor cari au lipsă de ele.
Garanție.

Condițiuni avantajoase de plată.

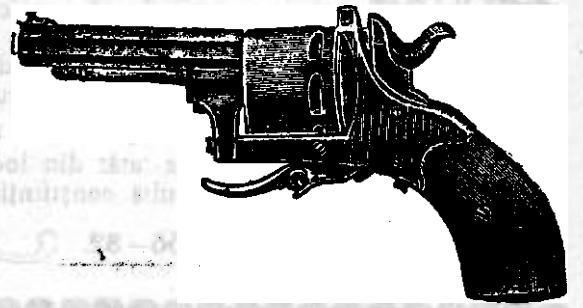
Frații Burza, Arad, Bani-tă

Frații Burza

Nr. telefonului 604.

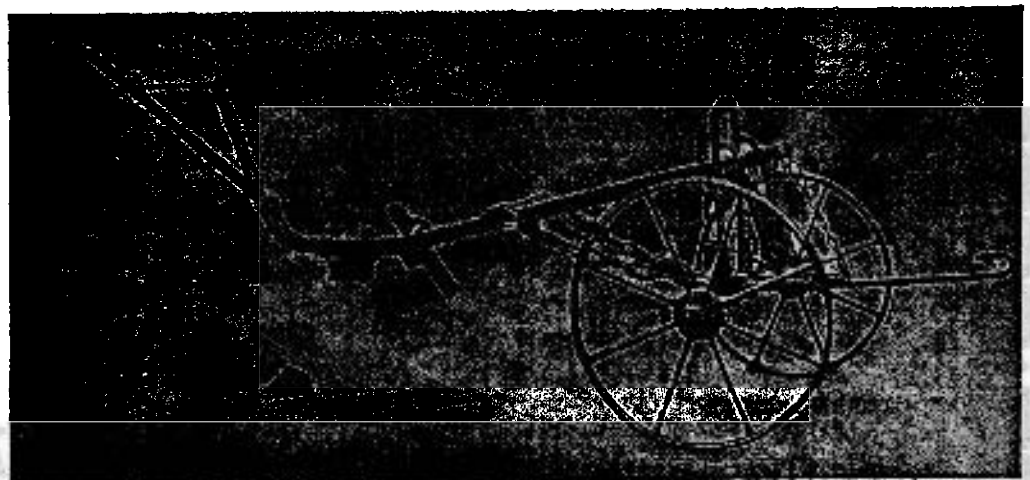
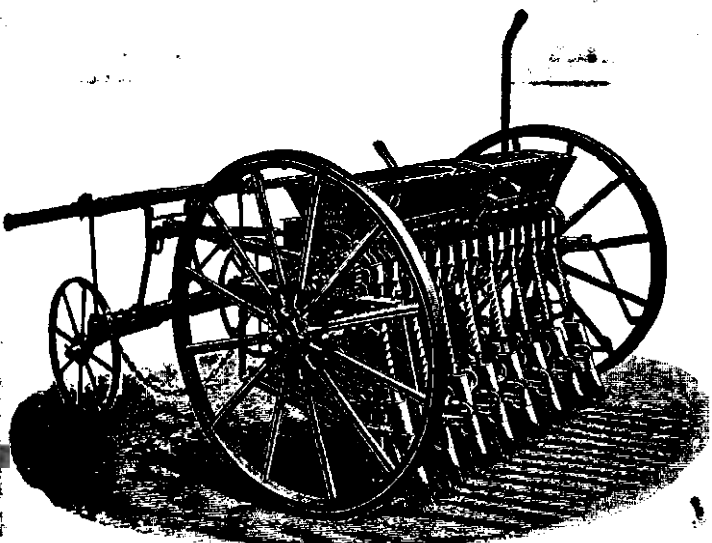
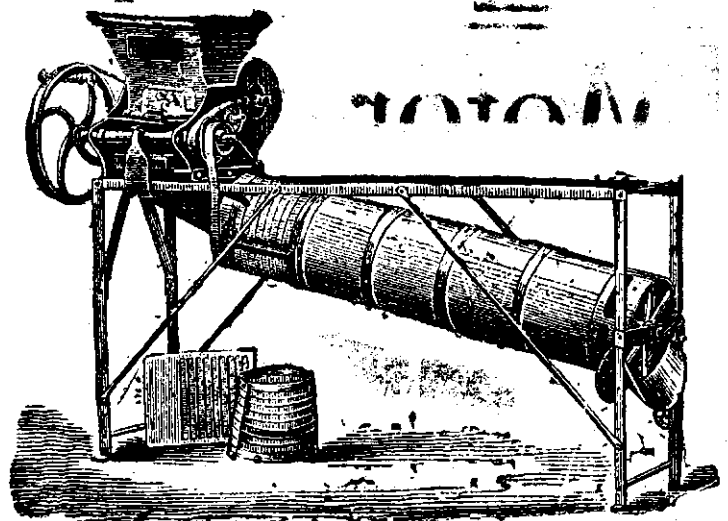
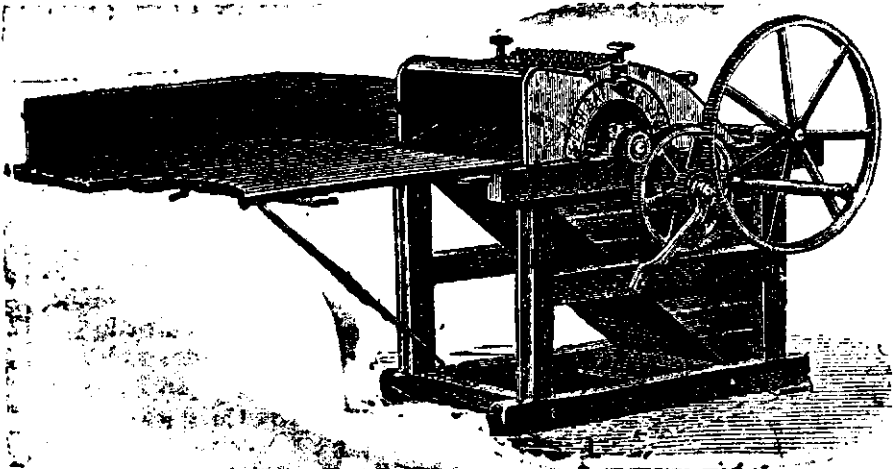
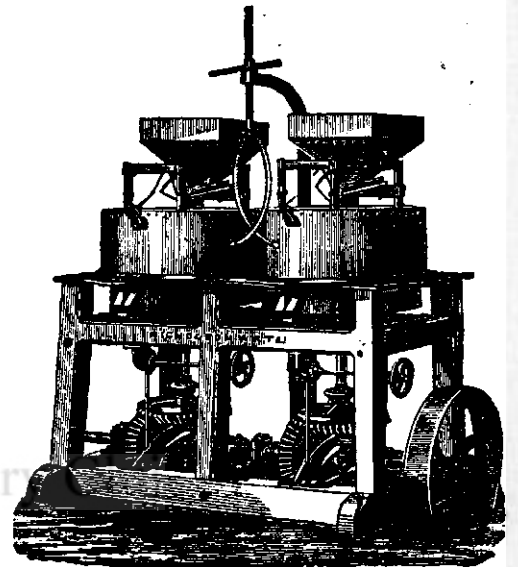
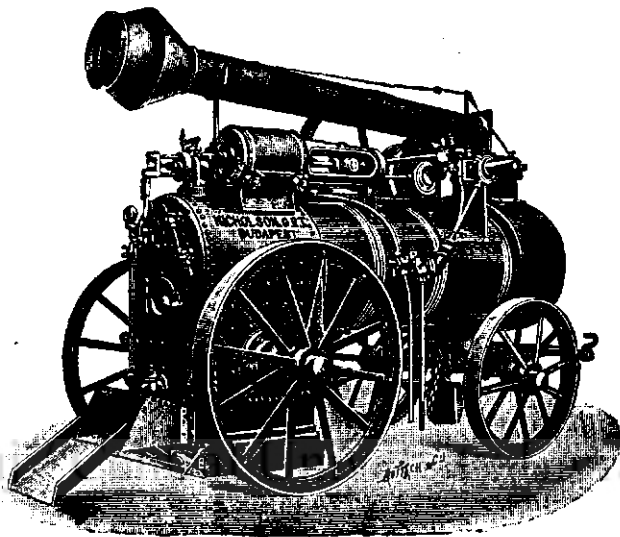
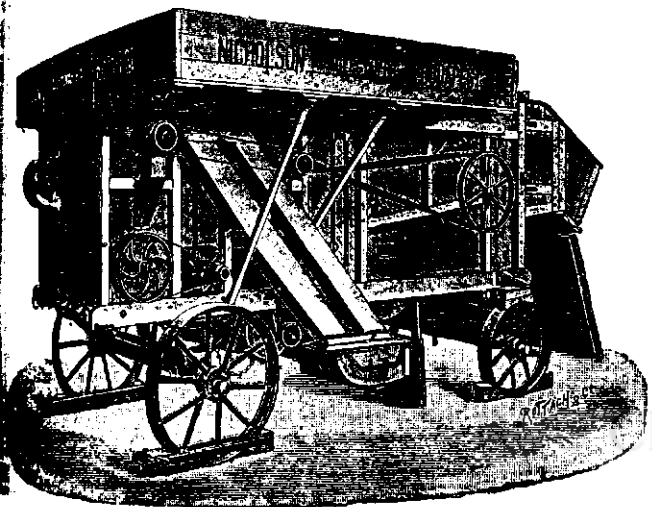
Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér 1.

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot-felul de **mașini agricole** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

Agentura generală a fabricii de mașini **Nicolson** din Budapesta pentru garnituri de treerat și orice mașini agronomice.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

== Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. ==

Telefon 66-82

FISCHER TESTVÉREK

- I struitori de sticlă și fabricanți de oglinzi;
- pictură specială pentru geamuri de biserică.

BUDAPESTA, VIII., Mária-utca No. 11.

Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințioasă a oricăror lucrări din acest ram, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

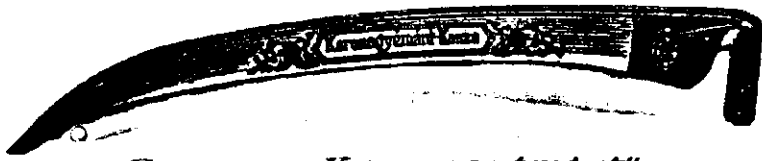
== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințiozitate.

Telefon 66-82.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre, dacă comandați — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau moi nu se găesc între ele. Pentru trînicia fiecărei buciți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc. Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2-20 2-40 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. — Comandele se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Important pentru lăcățari și fauri.

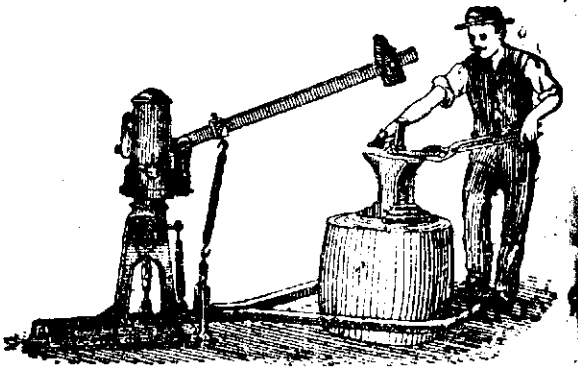
Clocan barost patentat ce se poate trîna cu piciorul. Invenții de Schwartz és Társa. — Unicii fabricanți și vânzători.

Fabrica **Solymos Testvérek** Arad, Kölcsey-u. 67

Mare economisală de timp și ajutori lucrători, în propozițiune ieftin, se poate folosi ușor în oricare atelier. Celor cari se interesează la dorință li-se trimite catalog de prețuri cu explicații amănunțite gratuit.

Cu stimă:

Solymos Testvérek, Arad.

Mașina de spălat

„WELTWUNDER”

este bucuria fiecărei femeie econoamă bună; albiturile, pe lângă cea mai mare cruțare și lucru ușor copilăresc, devin albe lucitoare. 75% economisire de timp, bani, încălzit și săpun.

- FĂRĂ chlor!
- FĂRĂ ajutor!
- FĂRĂ frecare!
- FĂRĂ terpențina!
- FĂRĂ sodă!
- FĂRĂ putere!
- FĂRĂ învîrtire!
- FĂRĂ salmiac!

Prețul 40.- Cor.

Cereți îndată prospect gratuit dela:

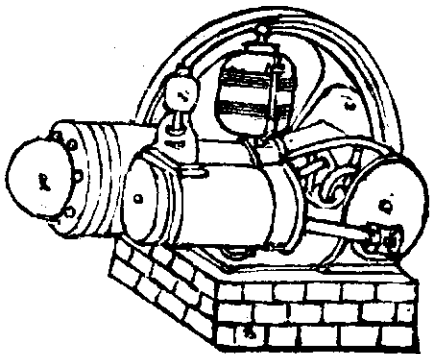
WILHELM OBERTH,

Mediaș—Medgyes Nr. 8. (Transilvania).

La trimiterea înainte a cor. 40.- mașina se expediază franco.

Motor cu olei brut. Nou-tate!

Cea mai contabilă putere motorică. Cea mai ieftină uzină! Garanție necondiționată. Prețuri și condiții favorabile. Fără mașinist! Nu explodează. Nu e expusă focului. Nu e supț inspecția financiară. Nu are cazan. Funcționare simplă. Punem mașina la dispoziția oricărui individ acreditabil, fără nici o cheltuială, pentru a se convinge că face cel mai bun și cel mai vrednic de încredere serviciu. Prospecte de prețuri dela 2-60 PH gratuit.

PALFY TESTVÉREK turnătorie de fer și fabrică de mașini în SEGHEDIN-SZEGED.

Fondat în Anul 1807. Distins cu 20 medallii de aur.

— Prețuri moderate. —

ANUNȚ.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că mi-am deschis în Șiria, drumul Aradului, un atelier de : tâmplărie : (măsar) unde efectuează ori-ce lucrări ce se ține de branșa aceasta, totfelul de mobile, precum și ori ce lucrări de edificii.

Rugând sprijinul onoratului public român, semnez

Cu stimă :

VASILE HUIU măestru măsar, Șiria (Világos, c. Arad).

— Serviciu conștiințios. —

Să sprijinim meseriașii români!

Să sprijinim meseriașii români!

■ INTREPRINDERE ROMÂNEASGĂ ■

MIHAI FLONTA

antreprenor de zidiri Oradea-mare-Nagyvárad. Stabilimentul și cancelaria Pereces-u. 9.

Primește: plănuierea și zidirea de biserică, școlă, case notariale și a tot felul de zidiri private.

Magazin stabil de fabricate de cement, comanda se primesc.

Magazin stabil de pietrii artificiale pentru morminte. Prospecte gratuit.

Cele mai bune

orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chesăgie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JAVOS

orologier în SZEGED.

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. seriu că a ceit anunțul în Trib.)

Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

